

TRIBUNA COOPERĂȚIEI ARDELENE

REVISTA LUNARĂ A UNIUNEI DE COOPERATIVE „ARDEALUL” CLUJ

REDACTOR: PROF. DR. VICTOR JINGA

Nr. **2**

ANUL I. — IUNIE 1930.

CUPRINSUL:

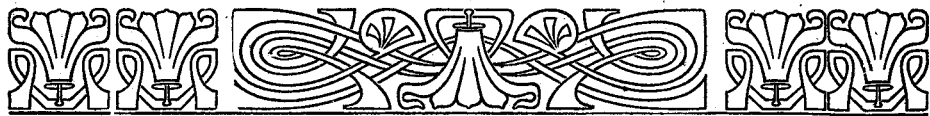

- * * *
- Trăiască Regele.
- Prof. Dr. V. Jînga . . . Studențimea și cooperația.
- Prof. Gh. Dragoș . . . Cooperația maghiară de consum „Hangya” („Furnica”) înainte și în timpul războiului.
- Ion L. Potra . . . Cooperația în comuna Bologa, jud. Cluj.
- Grațian C. Mărcuș . . . Badea Chirilă.
- v. j. . . . . Un cuvânt bun și o completare.
- Bilanțuri de societăți cooperative
- Constatări și îndrumări
- Dela Uniunea „Ardealul”
- Cronica: Știri din țară și streinătate.

Redacția și Administrația:

Cluj, Uniunea de coop. „ARDEALUL”, Calea Regele Ferdinand 55.

ABONAMENTUL ANUAL LEI 200. — UN EXEMPLAR LEI 20.—

Spre luare aminte.

— Această revistă face legătura între unitățile cooperative din Ardeal și Uniunea lor dela Cluj. Este deci în interesul tuturor unităților să o aboneze neîntârziat și să o citească; aci găsește îndrumarea, informațiunile și cercetările cari le folosesc și le privesc de aproape.

— Răspândiți această Revistă printre prietini și cunoștințe; în ea se oglindesc ideea și acțiunea cooperatistă, mai cu seamă din Ardeal.

— Toți cei cari știu scrie despre cooperație să ne trimită articole; cooperatorii să ne comunice părerile lor despre mișcare, constatările bune și rele privitoare la cooperație.

— Cine nu înapoiază, în timp de zece zile dela expediere, primul număr din revistă ce i-s'a trimis, îl considerăm abonat și așteptăm costul abonamentului.

— Amintiți-vă că hârtia, tiparul și lucrul sunt scumpe; revista se susține numai din abonamente. Trimiteți-ne deci neîntârziat costul abonamentului numai pe adresa Administrației.

— În loc de chitanță, numele abonaților se trec pe pagina a 3-a a copertei.

— Manuscrisele primite la Redacție nu se înapoiază.

— Lucrările și revistele primite la Redacție vor fi amintite la Bibliografia acestei reviste. Rugăm revistele să accepte schimbul.

— Cooperativele cari au local sau instalațiuni proprii să ne trimită fotografia (eventual clișeul) bună a acestora pentru a le reproduce în revista noastră.

— Cooperativele să folosească aceasă revistă pentru reclama produselor lor; prețul publicării după învoială.

TRIBUNA COOPERĂȚIEI ARDELENE

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNEI DE COOPERATIVE „ARDEALUL“ CLUJ

ANUL I.

IUNIE 1930.

Nr. 2.

Trăiască Regele!

La cârma Țării stă astăzi un Rege tânăr, energic și inteligent.

Indepărtat de intriga câtorva, s'a'ntors din dorința tuturora. Țara noastră a așteptat un conducător și cel vrednic și îndreptățit a venit, a vrut un om nou în gândire și simțire și tânărul Rege a sosit.

Cel mai falnic brad al dinastiei este astăzi cel mai mândru Domn al Țării. Pe când aiurea monarhiile tânjesc eclipsate de slăbiciunea lor și de conducătorii eșiți din mulțime, la noi monarhia se consolidează prin sufragiile masselor și vigoarea capului dinastiei.

Regele s'a așezat pe tronul domnesc „din voința națională“ și mai mult, din iubirea întregului popor.

El a spus ce dorește Țării Sale, pe ce cale vrea s'o îndrumeze. Noi toți L-am înțeles, mai cu seamă cei tineri, generația Lui și cei mai tineri decât El.

Tatălui Său I-s'a mai zis și Rege al țăranilor. Da, suntem un popor de țărani, harnici, buni la suflet și de omenie; așa vrem să ne fie și conducătorii.

Țăranii, Majestate, sunt poporul Tău. Viața lor bună este cea mai prețioasă podoabă a coroanei Tale.

Vremurilor de azi li-se potrivește numai o țăranime și orașenime înstărită, civilizată și luminată.

În întâiul Tău cuvânt de Rege ai arătat înțelegere pentru rosturile economice ale Țării. Cooperația este tiparul vieții gospodărești și sufletești a țăranimii în primul rând, deci al celor mulți peste cari domnești. Cooperația se socotește îndreptățită să se bucure de înaltul Tău sprijin și noi credem că îl vom avea.

Noi îți urăm, Majestate, pentru binele României, să trăești ani mulți, sănătos, ani cu spor și cu bucurie.

Tribuna Cooperației Ardelene.

Studentimea și cooperația.

Dr. Victor Jinga.

În preajma verii se revărsă asupra satelor și orașelor noastre armata vioaie a celor aproape treizeci de mii de studenți și studenți universitari. Migrațiunea idealismului și entuziasmului studențesc înviorază viața monotona și prea mult egoistă a lumii românești. Acolo unde fiecare se îngrijește numai de el, unde celulele societății nu au asemănător decât numai quasi uniformitatea aspectului, unde noțiunea intereselor comune este o abstracțiune puțin înțeleasă, unde exclusivismul izolării e socotit condiție esențială de izbândă în viață, tinerii cărturari, studenții, duc sufletul lor încălzit de idealuri, iubirea pasionată pentru obștea românească, cultul lor pentru frumos și generozitate, duioasa afecțiune pentru satele din cari s'au ridicat, optimismul sănătos și pasiunea creatoare.

Cooperația este ideea și acțiunea obștească cea mai apropiată de înțelegerea, sufletul și idealismul studențimii. În ea, tânărul cărturar, frământat de fiorul idealurilor emotive, despăcător de întunec și cercetător de căi noi pentru îmbunătățirea soartei oamenilor, găsește îmbinarea armonică între satisfacțiunile de ordin material cu necesitățile morale, etapa civilizației sociale opusă civilizației individualiste, tranșeele câmpului de luptă și concurență înlocuite cu cetățile solidarității emenești, parazitismul mijlocitorilor de toate neamurile înfrânt de legăturile directe dintre producători, zelul hrăpăreț al inșilor sau grupurilor înlăturate de fapta altruistă a cooperatorilor, dominarea despotică a câtorva înlocuită de acțiunea democratică a tuturor, cultura populară, educația civică, fizică și morală a celor mulți susținute și alimentate de fondurile mari ale societăților cooperative iar nu de fărâmiturile ce cad de pe mesele societăților pe acțiuni, sau din darurile cerșite statului ori particularilor, capitalul subordonat intereselor generale, munca valorificată, producțiunea, aprovizionarea, desfacerea, distribuția raționalizate, realizarea folosului obștesc predominând asupra oricăror acțiuni egoiste.

Chiar numai enunțarea schematică a rostului cooperației în societatea actuală credem că e îndestulătoare pentru dovedirea interesului ce se cuvine să i-se acorde în primul rând de către studentime, de toată studentimea, care poate găsi în fapta și propaganda cooperativă expresiunea cea mai fidelă a iubirii de

țară și neam, a atașamentului ei la idealurile și reformele sociale. Satul e îndreptățit să aștepte dela cărturarii ridicați din el îndrumări și fapte pozitive cari să-i ușureze traiul, să-i deschidă drumul spre tot mai mare progres.

Atitudinea studențimii față de mișcarea cooperativă poate fi privită din două puncte de vedere și anume din acela al organizării vieții studențești pe baze cooperatiste și din acela al propagandei și înfăptuirilor studențești la sate și orașe.

În general, se spuné, că studenții fiind o populație flotantă a orașelor, organizarea lor cooperatistă nu s'ar putea realiza în condițiuni satisfăcătoare; universitățile și celelalte școli superioare își întrerup activitatea multă vreme în decursul unui an, studenții își păstrează această calitate un timp relativ scurt și unii din ei schimbă chiar în acest interval orașele cu învățământ superior. Din aceste pricini, organizațiile studențești cooperative sunt puțin numeroase.

Totuși, în unele țări, ca de pildă *Rusia*, studenții și ofițerii, cari de asemenea nu sunt stabili, au fost printre pionierii mișcării cooperative. S'au întemeiat (1870) societăți cooperative studențești de ajutor, societăți cooperative de editură, restaurante cooperative și o bancă cooperativă. Restaurantele cooperative înlesneau traiul studenților; profitul acestor restaurante se oferea studenților săraci sub formă de masă gratuită. Cooperația era atât de răspândită printre studenții ruși că în anul 1910 s'a ținut un congres economic al tuturor studenților unde s'a discutat mai cu seamă despre problema cooperației. Această mișcare se făcea și cu sprijinul efectiv al profesorilor universitari dintre cari foarte mulți erau cooperatori distinși¹⁾.

În *Europa apuseană* mișcarea cooperativă studențească este mai recentă. Cunoscutul economist și cooperador Ch. Gide, a început în 1900 o propagandă energetică pentru întemeierea de restaurante studențești cooperative în Cartierul latin *la Paris*. Aceste restaurante n'au trăit mult, însă ele au avut o importanță și sub raportul dezvoltării unei vieți spirituale favorabile mișcării cooperative. Mai sunt și astăzi restaurante studențești cooperative, bunăcăra la Grenoble, unde funcționează în condițiuni bune, în timpul anului școlar pentru studenții universității locale, iar peste vară pentru streinii cari vin să urmeze aci cursurile de vară.

Mișcarea cooperativă studențească a luat o dezvoltare mai mare în *Germania*. După război, studențimea germană a trebuit să sufere mult din cauza sărăcirii generale; s'a pus cu caracter imperativ problema autoajutorării studențești, statul și instituțiile publice și private ne având puțința să acorde ajutoare materiale. Nevoia a favorizat înțelegerea și aplicarea ideii coo-

¹⁾ Prof. Dr. V. Totomianz, *Internationale Hundwörterbuch der Genossenschaftswesens*, vol. IV. p. 869.

perative iar spiritul de organizare caracteristic poporului german i-a favorizat desvoltarea.

În prezent (1927) la toate școlile de învățământ superior din Germania (51) studenții își au organizațiile lor economice cooperatiste cari cuprind, restaurante, case de locuit, magazine cu felurite articole, spălătorii, frizerii, cismării, legătorii de cărți, birouri de scris la mașină, tipografii precum și altele cari toate ieffinesc viața studentului și-i înlesnesc pregătirea intelectuală. În restaurantele studențești se servesc zilnic 27.000 de prânzuri pe un preț mijlociu de 45—55 pfenigi. Cu aceasta, se realizează, față de restaurantele particulare, o economie anuală de 40%, adică cca 1,750.000 Mărci.

Totodată aceste organizații cooperatiste oferă studenților mai săraci posibilitatea unui plasament în serviciu spre a-și câștiga cele necesare traiului; sumedenie de studenți lucrează în aceste cooperative.

Deasemenea din beneficiile realizate se oferă multe ajutoare studenților lipsiți de mijloace.

Din 1924 aceste asociații au început a primi ajutoare însemnate și dela Stat, comune, persoane, etc. Ele sunt conduse după principii comerciale și realizează eftinirea prin înlăturarea mijlocitorilor inutili ¹⁾.

În *Cehoslovacia* mișcarea cooperativă studențească a fost pornită din inițiativa emigranților ruși. Cooperativa de conșum studențească rusă din Praga are filiale și în alte orașe și face operațiuni însemnate de aprovizionare și desfacere. O altă cooperativă de conșum are studențimea ucrainiană la *Poděbrady*. Cooperativa de conșum rusească din Praga e afiliată uniunei cooperativei cehe.

Și în alte țări cooperația începe să prindă printre studenți ca, de exemplu, în *America de nord*, în *Anglia*, unde studențimea, în general, e mai bogată în mijloace materiale.

La noi cooperația studențească este foarte puțin desvoltată, se poate spune chiar deloc. De curând s'a constituit o cooperativă de cătră studenții Facultății de litere și filozofie din București. Deocamdată suntem informați numai despre o activitate culturală a acestei cooperative la care s'au făcut între 18 Martie și 20 Maiu a. c. 20 comunicări cu subiecte diferite din cooperație. Ședințele s'au ținut în Amfiteatrul Odobescu dela Universitate. Este o inițiativă din cele mai laudabile și potrivite misiunii pe care studenții trebuie să o aibă în societate.

În domeniul organizării cooperative a vieții studențești la noi este foarte mult de făcut. În afară de avantajile materiale ce ar rezulta din această organizare, nu este mai puțin important și folosul moral și educativ. Studentul ar învăța mai din vreme să își organizeze singur viața, să se disciplineze în cadrul unei acțiuni colective, să controleze munca altora și să dea

¹⁾ Dr. H. Sikorski, *Studentische Selbsthilfe*, Marburg, 1924. p. 56.

seama de munca sa. Familiile de cooperatori studenți, administrându-se în spiritul adevărat cooperatist de către studenți înșiși, ar forma nuclee de viață cinstită, de muncă organizată și raționalizată, folositoare nu numai pentru cei asociați ci pentru întreaga societate.

Cunosc experiențe asemănătoare făcute și la noi; am avut și poate mai avem încă căminuri și cantine administrate de studenți cari însă n'au reușit. Acestea n'au fost cooperative, dar nu din pricina aceasta numai au dat greș. Studenții nu au fost îndrumați, nu au fost controlați și nu au activat în felul pretins de spiritul și de tehnica cooperatistă.

Această problemă nu a fost încă pusă la noi. Studențimea e datoare să o pună; profesorii au deasemenea de spus un cuvânt în această privință, un cuvânt lămuritor, un îndemn bun și apoi un ochi observator.

Chestiunea *propagandei și a înfăptuirilor cooperatiste studențești la sate și orașe* nu este mai puțin interesantă. Cooperația fiind un sistem de gândire și acțiune care angajează sufletul, interesele și psihologia mulțimii, propaganda este o necesitate de mâna întâi.

Determinarea unui curent de simpatie și răspândirea înțelegerii mișcării este o muncă grea, de durată și de încordare, de idealism și chiar de sacrificiu.

Trecerea dela activitatea individualistă și asociație inconștientă la cooperația conștientă și organizată, întâmpină opoziția intereselor egoiste, a prejudecăților și a neîncrederii. Totuși, atunci când ideea propusă este cu totul nouă, necunoscută, speranța într'o izbândă strânge mai ușor rândurile; atunci însă când o idee a fost deja de mult lansată, supusă, prin realizări neserioase și denaturări vinovate, aprecierii publice, lupta de reafirmare a aceleiași idei întâmpină multe greutăți și anume neîncredere, bănuială, indiferență.

Și acesta este cazul cu cooperația noastră sătenească compromisă de hrăpăreții și nepricepuții primilor uni de după război. Cooperația, în aceasta perioadă nefastă, a fost falsificată în cuprinsul ei doctrinar, în acțiune, în realizările făcute sub firma ei. Cooperative de consum încăpute pe mâinile pseudo-negustorimii satelor și lipsite de îndrumarea și controlul temeinic al forurilor centrale angajate și încurcate în activitatea febrilă a comerțului de stat, au fost o nenorocire pentru mișcarea cooperativă și leșurile lor stau deacurmezișul drumului drept și frumos al adevăratei idei și acțiunii cooperatiste.

Dur, aceste amănunte, deși importante, totuși nu pot împiedeca prea mult o pornire hotărâtă de a face bine obștii, de a duce la izbândă un principiu. Studențimea are avântul și cultura necesară unei lupte de idei și cooperația este tocmai un sistem de gândire pentru care se poate lupta cu toată pasiunea și cu întreaga convingere.

Studenții, în marea lor majoritate, sunt fii de țărani. Pen-

tru țaran cooperația este cel mai bun instrument de propășire gospodărească, socială și morală, — mai cu seamă în regimul de astăzi al miciei proprietăți. Urmăază deci că studenții sunt datorii să sprijinească pe părinții și frații lor cu știința căpătată în școli și cu întregul lor patrimoniu sufletesc îmbogățit prin contactul cu cultura și civilizația mai înaintată.

Indată după război studențimea a fost împinsă în frământările antisemite. Din experiența războiului și a revoluțiilor ce i-au urmat, din nouile curente sociale și politice și din nouile asezări cerute de epoca de dincoace de stâlpul de foc al războiului, tinerețea noastră universitară, în majoritatea ei, nu a desprins nici o orientare în afară doar de hărțuiala stearpă a luptei de rassă. Trebuie să spunem lucrurilor pe nume.

După ce unei minorități i-s'au acordat drepturi politice prin lege — și chiar și mai înainte, — nu se mai poate duce contra ei o luptă de exterminare ci numai o luptă deschisă de întâietate în care trebuiesc puse la bătae energia, spiritul de organizare și de solidaritate, întregul geniu al rasei. Înțelegem că e mai fascinantă, dar cu totul neducătoare la scop, irosirea zgomotoasă în stradă a forțelor negative, fluturarea panaceului universal prin votarea unor legi cu un anumit cuprins mântuitor; problema întâietății noastre în toate domeniile de activitate ale țării se rezolvă numai prin muncă luminată și stăruitoare, prin pregătire serioasă pentru viață, prin organizarea forțelor în vederea unui țel comun, prin cooperare.

Nu contestăm utilitatea, ba chiar necesitatea imperioasă a unei politici de stat în această privință. Statul are posibilitatea să înlesnească câștigarea unei isbânzi economice, are datoria să coordoneze activitatea disparată a inșilor sau grupurilor în vederea obținerii unor rezultate durabile și de folos general, e dator să promoveze curente de simpatie pentru genurile de activitate pozitivă și în care Români trebuie să se impună; să ne amintim, bunăoară, de avalanșa de tineri cari între anii 1920—1924 au pornit cu mare dor de muncă spre bransa inginerescă; asemenea curente de simpatie pentru activitatea tehnică se întâlnesc rar la popoarele latino-slave și era datoria Statului să tragă din această manifestare concluzia cea dreaptă pentru ca avântul să nu se prefacă într'o decepție așa precum s'a întâmplat.

Astăzi cine are întâietate economică stăpânește cu ușurință și celelalte domenii de activitate; lupta între țări și națiuni se dă pe acest câmp și armele sunt: munca dărză, organizarea apărării, a activității și a ofensivei prin toate mijloacele puse la îndemână de tehnica modernă și politica comercială. Din această frământare care nu este, de bună seamă, cea mai rațională, se pot trage învățăminte folositoare și pentru treburile dinlăuntru ale unei țări.

Avem regiuni în țară unde situațiunea unei anumite naționalități se socotește a fi preponderentă; această constatare

se un adevăr. Există o stare de dezechilibru economic și social care trebuie îndreptată. Mijloacele? Tot de natură economică; cui cu cui se scoate. Să punem la îndemâna țărănimii românești mijlocul de mare preț al solidarizării în societăți cooperative de producție, aprovizionare, desfacere, credit și să-i spunem, să-i urătăm, că prin înțelegere și stăruință va izbândi. Agitațiile și ura de rasă nu folosesc la nimic; vără doar în mintea celor mai slabi închipuirea că prin răsturnări dintr'o noapte se pot pricopsi, abătându-i dela drumul cel bun și sănătos.

Studentimea ar fi trebuit îndrumată, de îndată ce tunurile au amuțit, spre campania de animare a satelor pentru cooperatie. In loc de svârcoliri inutile pe străzile orașelor, cei treizeci de mii de studenți ar fi trebuit să se împrăștie, în timpul liber, pe ulițele satelor românești dela șes, deal și munte. In zece ani această campanie ar fi făcut minuni; astăzi ideea națională cuprinde la loc de frunte ideea ridicării gospodărești, sociale și politice a Românilor și această ridicare își are legile ei cari trebuiesc ținute în seamă.

Studenți izolați au avut un rol important și în mișcarea noastră cooperativă. Multe unități cooperative au fost întemeiate de studenți. Unul din faptele cooperative cele mai de seamă din vechiul regat se datorește studentului în drept Dumitru Brezulescu. Acest tânăr inimos s'a dedicat apoi exclusiv desvoltării și conducerii inițiativelor sale cooperatiste din satul Novaci, jud. Gorj. Astăzi realizările cooperatiste din acest sat de munte stau în fruntea mișcării din toată țara, schimbând fața unei întregi regiuni.

Studenții sunt constituiți în cercuri județene și regionale. Este lăudabilă activitatea culturală pe care o desfășoară aceste organizații; problema cooperatiei nu este aproape deloc pusă în programul acestei activități. Este de necontestat rolul educativ și cultural al teatrului, muzicii și poeziei dar să nu trecem cu vederea unilateralitatea acestor manifestări. Studentimea nu poate nesocoti nevoile vieții de toate zilele și cu cât acestea vor fi mai bine satisfăcute cu atât vor fi mai apreciate și mai folosite prestațiile artistice și culturale de un nivel mai ridicat.

Și laboratorul problemelor sociale care este cooperatia arată soluțiile cele mai potrivite tocmai pentru nevoile prime ale vieții, prilejuind apoi satisfacerea și a necesităților de ordin mai abstract.

Studentul este ascultat de consătenii lui tocmai pentru că acestea prețuiesc pe omul luminat și curat la suflet. Indemnurile lui sunt urmate; e bine când studentul, care are și cunoștințe tehnice administrative, participă și la întemeierea cooperativei, o pornește și o supraveghează chiar venind să o cerceteze și la răstimpuri.

Adunările generale anuale ale cooperativelor trebuie să fie adevărate serbări ale cooperatiei; studenții să folosească aceste prilejuri pentru a ține conferințe sau a da indemnuri bune.

Studentul, stând departe de neînțelegerile și cancanurile inerente fiecărui sat și oraș, să reprezinte elementul de unire între toți sătenii solidarizându-i în vederea înfăptuirilor de folos obștești.

Mulțimea dela sate și orașe este îndreptățită să aștepte dela fiii ei cei mai aleși îndrumări bune și fapte tot atât de bune. Misiunea tânărului cărturar este de a se coborî la înțelegerea, cercetarea și împlinirea nevoilor celor mai vitale ale mulțimii. Iubirea pentru cei mulți și altruismul tineresc călesc sufletul și deschid mintea omului matur, bun patriot și bun cetățean.

Cooperația maghiară de consum „Hangya“ („Furnica“) înainte și în timpul războiului.

de prof. Gh. Dragoș

Mișcarea cooperatistă maghiară s'a început cam în aceeași vreme cu cea românească, deosebindu-se însă atât în dezvoltare cât și în organizare. În timp ce la noi mișcarea a pornit de jos în sus, și au prins rădăcini în special cooperația de credit, iar mai târziu obștile de arendare, la unguri mișcarea a pornit dela centru, fiind în permanență stăbătută de spiritul centralist, și dezvoltându-se în special cooperativele de consum și de credit.

Inițiatorul și sufletul acțiunii cooperatiste maghiare a fost groful Károlyi Alexandru, care încă dela 1896, în calitate de președinte al „Alianței agricultorilor“ a lucrat atât în parlament, cât și în afară, pentru realizări cooperatiste. Acțiunea lui, sprijinită de clasa nobililor a avut rezultate, astfel că încă în anul 1898 parlamentul a votat „legea cooperativelor de credit, de econ. și industriale“, înființând chiar înainte de acest an cooperative de credit.

Tot în anul 1898, la 23 Ianuarie, groful Károlyi Alex., a pus bazele „Centralei cooperativelor de consum, producție, și valorizare „Hangya“ („Furnica“), cu sediul la Budapesta. Capitalul inițial al acestei centrale a fost de 50.000 coroane, din cari 17.000 cor. subscrise de particulari, iar restul complectat de Károlyi.

După cum se vede, la început s'a înființat centrala și apoi s'a pornit campania pentru înființarea cooperativelor de consum în țară. Mișcarea deci a pornit de sus, pentru că „așa au recomandat condițiile specifice ale Ungariei, de a se creia întâi organul central, prin care apoi, încă dela început, să se dea îndrumările necesare și să se facă controlul necesar în vederea înființării cooperativelor din provincie“. (anuarul comemorativ din 1923).

În organizarea cooperativelor de consum „Hangya“ nu s'a urmat acelaș scop ca în streinătate, de a efteni viața, ci s'a urmărit

mai mult un scop social și național „de a pregăti ungerimea pentru cariera comercială, și de a o scoate de sub exploatarea comercianților streini”. (Dr. Schandl Károly, „A Szövetkezeti Mozgalom Helyzete”).

Cooperativele de consum maghiare au funcționat în baza legii comerciale din 1875. Dispozițiile mai importante ale sus amintitei legi sunt: autonomie cooperativelor; nelimitarea numărului membrilor; nu se fixa răspunderea membrilor; se permitea intrarea și eșirea din cooperativă, printr'o simplă cerere adresată consiliului. Legea nu acorda nici un favor cooperativelor, în schimb nici nu prevedea formalități de înființare prea împovărătoare. Era de ajuns înscrierea în registrul firmelor la tribunal și depunerea tot acolo a statutelor și a listei membrilor, iar în decursul funcționării urma să se depună în fiecare an câte o copie de pe bilanț.

Cooperativele de consum „Hangya” n'au funcționat în baza legii cooperativelor din 1898, care prevedea un prea mare amestec al statului în afacerile acestora, ci în baza legii comerciale din 1875. Cum însă această lege se ocupa foarte puțin de cooperativele de consum, a fost nevoie încă din primul moment de înființarea unui serviciu contencios pe lângă centrală, care să completeze, prin stăruința lui, lipsurile legii. În primul rând s'a simțit nevoia reglementării impunerii fiscale a cooperativelor deoarece în lege nu era prevăzut nici un favor. La 1909 s'a reglementat prin lege chestiunea impozitelor datorate de cooperative fixându-se cota de 5% (legea din 1875 prevedea cota de 10%).

Între dispozițiile mai importante ale statutelor amintim:

1. Se fixează răspunderea membrilor la de 5 ori capitalul subscris.

2. Se prevăd cote de câte 100 cor. pentru formarea capitalului cooperativelor. (Cu ocazia modificării dela 1904 s'a introdus sistemul cotelor de fondator de câte 1000 cor.).

3. Se fixează la 4% partea din profitul net ce urmează să o dea cooperativele, sub formă de dividende, membrilor. (La 1903 s'a urcat această cotă la 5%).

În statute se mai prevedea ca nici o cooperativă să nu fie primită în cadrele centralei „Hangya” până când nu va avea capitalul deplin vărsat. S'a mai prevăzut a se acorda risturne celor cooperative membre, cari au cumpărat dela centrală cel puțin 50% din totalul mărfurilor cumpărate într'un an. Cu alte cuvinte cooperativele membre nu erau obligate a se aproviziona cu mărfuri numai dela centrală. Pentru ca totuși să le dea acestora un îndemn de a se aproviziona în special dela centrală, în anul 1906 s'a decis ca acele unități, cari au făcut cumpărături mai mari de 30% dela firme streine să contribuie cu 1% din valoarea mărfurilor cumpărate astfel pentru susținerea serviciului de control organizat de Centrală.

În anul înființării Centrala cooperativelor de consum, producție și valorizare „Hangya” n'a dat un rezultat favorabil. Din lipsă de capital prea mare, a cumpărat un modest stoc de mărfuri,

pe cari le-a depozitat în două camere închiriate. Circulația a fost mică. Cu ocazia încheerii primului bilanț, la 31 Dec. 1899, s'a constatat o circulație de 512.000 cor. și un deficit de 12.000 cor., care a fost acoperit în întregime de groful Károlyi.

S'a impus înființarea de cooperative în cadrele centralei, cari să măriască circulația de mărfuri. Acțiunea în vederea înființării de cooperative în provincie a început-o tot groful Károlyi, ajutat de alți nobili, cari poate își dedeau sprijinul nu atât din convingere cooperatistă, cât mai cu seamă din prietenie față de Károlyi.

Este interesant că primele cooperative au fost înființate în județele slovace, cu concursul marilor proprietari și în satele de pe domeniile lor. N'a fost deci o mișcare pornită din imboldul necesităților celor de jos, ci dintr'un fel de presiune a celor cari dispuneau de soarta acestora. Astfel prima cooperativă a fost înființată în comuna slovacă Brogyan, cu concursul și pe moșia prințesei de Oldenburg, în anul 1898.

În primul an deabia s'au putut înființa 17 cooperative, dintre cari numai 3 au intrat în funcțiune, ocupându-se la început numai cu vânzarea de alimente.

— Mai târziu înființarea de cooperative a luat avânt, fiind sprijinită atât de clasa conducătoare, cât și de administrație, prin notarii, învățătorii și preoții satelor. La 1904 cooperativele „Hangya“ prind rădăcini și la orașe.

Deodată cu înmulțirea unităților, centrala a simțit lipsa de noi capitaluri, pe cari le-a realizat fie prin contribuția membrilor, în special a grofului Károlyi, fie prin contractarea de împrumuturi la bănci comerciale. Din anul 1907 Banca Austroungară a început să-i acorde credit de scont.

Organizația administrativă și de afaceri a centralei.

Centrala „Hangya“ era condusă de un consiliu de administrație și de o comisie executivă. Consiliul era format din: 1 președinte, 2 v.-președinți, 1 dir. general, 2 dir. comerciali, 9 dir. de secție și 5 membrii. Comisia executivă se compunea din 1 președinte, 1 vice-președinte, 1 dir. general, 6 membrii și un delegat al ministerului de finanțe. În afară de acea exista un consiliu de cenzori format dintr'un președinte și 10 membrii.

Administrația centrală era împărțită în servicii (secții): comercial, contencios, administrativ, asigurări (înființat la 1907), valorizare (înființat la 1911).

Serviciul comercial se ocupa cu aprovizionarea și cu vânzarea mărfurilor la cooperative.

Serviciul contencios, pe lângă rezolvarea proceselor centralei și ale unităților, mai avea în atribuțiunea sa și îndeplinirea formalităților în legătură cu înființarea cooperativelor.

Secția asigurări, la început reprezentanta cooperativei de asig. a agricultorilor „Gazdák“, făcea numai asigurări contra

focului și grindinei, luând apoi asupra sa și asigurările pentru furt, transport și manco la mărfuri.

Secția de valorizare s'a ocupat cu valorizarea produselor agricole, viticole, a laptelui, ouălor, plantelor medicinale, lânii și a mierei.

Depozitul de asemenia era împărțit în raioane, după categorii de mărfuri: coloniale, alimente, manufactură (înființat în 1909), îmbrăcăminte, mașini agricole (înființat în 1913), petrol și derivate, jucării, mobile, cărți și papetărie, vin și spirt (înființat la 1909), fierărie etc.

În 1909 centrala „Hangya“ a început să producă chiar ea, în ateliere și uzine proprii, diferite produse destinate consumului. Astfel a înființat ateliere de tâmplărie, lăcătușerie, fabrică de frânghii, de lăzi, de săpun, de spirt și liqueururi, de perii și mățuri, prăjitorie de cafea, mori pentru măcinatul cerealelor, cafelei, zahărului, sării etc.

În ceea ce privește controlul, acestuia i s'a dat o deosebită atenție. S'au format controlori pricepuți, cari controlau încetinu unitățile, dedeau instrucțiuni cooperativelor, le încheiau situațiile anuale, asistau la facerea inventarelor, etc. În scopul unui mai efectiv control s'au înființat în 1907 circumscripții de control. Cam tot la 25 cooperative era un controlor, care în decurs de 1 an controla de câte 5 ori o cooperativă.

În vederea unei mai ușoare și mai rezezi aprovizionări cu mărfuri a unităților s'au creat în diverse centre din țară expoziții și magazine de tranzit, cu administrații proprii, unde aveau cont curent cooperativele din circumscripția respectivă.

Relațiunile între centrală și unități erau foarte strânse, caracterizându-se prin centralism. Centrala instala unitățile, le prevedea cu mărfuri, le controla, le încheia bilanțele, le făcea inventarele. La instalarea unei cooperative noi, centrala trimetea câte un conducător de afaceri din centrală, ca să aranjeze mărfurile și să dea instrucțiuni conducătorilor cooperativei în legătură cu comerțul și afacerile comerciale ce privesc cooperativa. Ba centrala a organizat chiar cursuri pentru formarea conducătorilor de magazine (prăvălii) cooperative.

În folosul funcționarilor, centrala a înființat la 1910 un institut de pensii, contribuind la mărirea fondului de pensii cu 3% până în 1913, și de atunci începând cu 5% din profitul său.

Acțiunea cooperatistă și culturală.

Pentru popularizarea ideilor cooperatiste și în special a cooperației de consum, Centrala a editat, începând dela 1908, ziarul „Hangya“.

În diferite rânduri a organizat cursuri pentru preoți, învățători, profesori de școli normale, subofițeri. De asemenea a organizat congrese și conferințe cooperatiste pe țară sau pe regiuni. Din anul 1908 a tipărit anuare.

A început a vinde prin cooperative cărți, formând la unități

dulapuri de cărți. În preajma războiului, și în special în timpul acestuia, a acordat premii conducătorilor de unități mai activi.

Relațiunile cu cooperația streină.

Pentru dezvoltarea și menținerea relațiilor cu cooperația streină a trimis delegați la diverse congrese internaționale. Astfel: în 1907 la congresul din Cremona, la 1908 la cel din Newport, și la al cooperativelor germane ținut la Darmstadt, iar în anul 1913 a trimis delegați la congresul internațional din Glasgow.

În anul 1903 centrala „Hangya” s'a înscris în alianța internațională a cooperativelor.

Cooperativele de consum „Hangya” în timpul războiului.

Epoca războiului, deși viața economică era străbătută de criză, totuși, pentru „Hangya”, a însemnat o epocă de înflorire. Statul maghiar a dat un mare sprijin acestei instituțiuni, atât prin însărcinarea de a-i furniza diferite alimente necesare oștirii, cât și prin favorul de a distribui populației, din partea autorităților, diferite articole, cari nu mai circulau în comerțul liber; astfel zahăr, făină etc. Acest semimonopol deținut de „Hangya” a contribuit atât la dezvoltarea ei, la mărirea profitului său, cât și la înființarea multor unități. Privilegiul și protecția de cari se bucurau cooperativele „Hangya” au convertit la sentimente „cooperatiste” pe cea mai mare parte din populație.

Dezvoltarea aceasta a centralei și unităților i-a dat posibilitate acesteia ca din profiturile mari realizate să dea dezvoltare cooperației de producție, înființând fabrici multe.

Pentru orientare voi descrie mai jos în mod cronologic, pe ani, situația din timpul războiului.

1915. Criza de transporturi accentuându-se și circulația mărfurilor întâmpinând piedici, centrala a înființat un număr mare de depozite de tranzit în centrele de căi ferate. Aceste depozite aprovizionau apoi cu mai multă ușală cooperativele apropiate.

În vederea unei integrări a activității, centrala „Hangya”, începând din acest an, a organizat în uzine proprii o dezvoltată producție a articolelor de consum general. Totdeodată a devenit comisionară a soc. pe acțiuni „Haditermény”, pentru adunarea cerealelor.

1916. Autoritățile de stat au început a distribui articole alimentare prin cooperativele „Hangya”.

Simțindu-se lipsă, dar mai cu seamă scumpirea cărnii, centrala a înființat măcelării cooperative la Budapesta. De asemenea a înființat o fabrică de perii și mături.

1917. Acest an este cel mai prielnic pentru dezvoltarea cooperativelor de consum, producție și valorizare „Hangya”. Prin sprijinul statului aceste cooperative au ajuns aproape să monopolizeze toate afacerile mai rentabile și totdeodată să dicteze în viața și politica economică a statului maghiar.

În acest an „Hangya“ a făcut o convenție cu „societatea națională pentru comerțul extern“ în vederea desfacerii produselor interne pe piețele străine. În afară de aceea a pus bazele cooperativei „Fructus“, pentru valorizarea fructelor și pentru fabricarea spiritului. A mai înființat mori, fabrici de cherestea, fabrica „Hangya“ soc. industrială pe acțiuni cu un capital de 10 mil. cor., fabrici de saci, paprică etc. A pus bazele întreprinderii „Futura“, pentru valorizarea în exterior a produselor agricole, plantelor medicinale, lânnei, penelor de pasări, a ferului vechiu și a sdranțelor. A mai intrat în asociațiunea producătorilor de vinuri.

Desvoltarea continuând în acest ritm, s'a simțit nevoia unui nou depozit central. S'a construit în acest scop, pe o suprafață de 8000 stânjeni patrați un mare depozit, cu încăperi speciale pentru toate felurile de mărfuri. A construit de asemenea un depozit mare pentru produsele petrolifere. S'au mai clădit și 9 garaje de autocamioane. Depozitul avea legătură cu gara printr'o linie de garaj,

1918. „Hangya“, în colaborare cu Centrala cooperativei de credit, a înființat soc. pe acțiuni „Pantodrog“, pentru valorizarea plantelor medicinale, cu un capital de 1 mil. cor.

La 1 Mai 1918 a fuzionat cu Centrala cooperativei creștine, înființată în 1898 și având 300 de unități.

În anul acesta puterea cooperativei de consum a crescut în așa fel, încât ele erau reprezentate în toate comisiunile și în toate comitetele economice necesitate de războiu.

La finea anului 1918, deodată cu începerea revoluției și deodată cu desmembrarea monarhiei austro-ungare, cooperativele de consum „Hangya“ au intrat într'o epocă de criză și decădere. Centrala a pierdut o mulțime de unități, prin desmembrarea Ungariei. În România au ajuns 655 cooperative de consum, dintre cari unele au dispărut, și în special acelea cari s'au înființat în mod artificial în timpul războiului, pentru a distribui alimente din partea autorităților.

Pentru o mai precisă cunoaștere a situației, dau mai jos câteva date numerice asupra desvoltării centralei și unităților dela 1898 până la 1918.

C E N T R A L A

Anii	Capitalul Cor.	Mărfuri vând. Cor.	Salarii	
			la funcționari cor.	la controlori cor.
1898	16.000	49.457		
1900	71.700	1,225.447	28.459	5.242
1905	671.900	7,609.755	136.953	77.059
1910	1,761.000	19,016.418	450.000	165 135
1915	2,514.000	46,064.331	968.276	351.549
1918	16,201.700	126,775.127	4,849.586	1,495.792

Urcarea valorii mărfurilor vândute în 1918, față de 1915, se datorește atât mării circulației, cât și ridicării prețurilor. Sporul de salarii de asemenea nu e cauzat atât de înmulțirea numărului funcționarilor și controlorilor, cât mai cu seamă de scumpirea traiului.

Din toate cifrele de mai sus se constată o mare dezvoltare între anii 1915 și 1918, adică în epoca războiului, tocmai datorită sprijinului de care s'a bucurat „Hangya“ în timpul războiului, din partea statului maghiar.

Sunt interesante și datele de mai jos, referitoare la valoarea risturnelor acordate de Centrală unităților :

Anul	C o r	Anul	C o r
1908	25.252	1914	44.719
1909	18.567	1915	429.421
1910	18.117	1916	843.360
1911	22.453	1917	1,435.000
1912	33.349	1918	2,175.000
1913	41.400		

Din tabloul de mai sus se vede de asemenea clar saltul făcut de „Hangya“ în dezvoltarea sa, în timpul războiului. Circulația, datorită sprijinului administrației, fiindu-i mare, profitul de asemenea, și valoarea risturnelor acordate unităților a crescut vertiginos.

Pentru aceeași cauză, de unde înainte ajutoarele acordate de cooperativele „Hangya“ în scopuri de binefacere și culturale erau mici, în timpul războiului au crescut și ele.

Datele ce urmează ne vor pune la curent și cu dezvoltarea unităților :

Anul	Nr. coop. în funcțiune	Nr. membrilor	Capitalul vărsat și fondul de rez. in cor.	Mărfuri vândute in cor.	Din aceste câte % cump. dela centr.
1898	3				
1900	122	22.533	398.392	2,922.174	44%
1905	570	99.972	2,993.817	18,800.308	43%
1910	992	156.563	5,753.523	40,431.281	55%
1915	1307	216.928	12,285.439	79,234.682	61%
1918	2140	658.267	38,078.153	250,196.877	50%

Și din datele de mai sus se vede o dezvoltare, peste ritmul normal, a cooperativele „Hangya“, în timpul războiului. Aceasta nu este o dezvoltare normală, ci una artificială, tocmai datorită

favorurilor de cari se bucurau cooperativele amintite, din partea statului, ele deținând aproape în întregime monopolul vânzării produselor de primă necesitate. Este elocventă în această privință mărirea numărului cooperativelor. De unde în timp de 17 ani (dela 1898—1915) s'au înființat 1307 cooperative, numărul lor la 1918 era de 2140, cu alte cuvinte, de abia în trei ani, a crescut cu aproape 80%

Concluziuni.

Inainte de a termina, cred nimerit a trage câteva concluziuni din studierea situațiunii cooperativelor „Hangya“ (Furnica).

Aceste cooperative au luat desvoltare în special în regiunile cu populație maghiară, șvăbească și slovacă. În regiunile locuite de Români n'au luat desvoltare, fiindcă ungurii vedeau în noi pe cei mai mari dușmani ai lor, și între mijloacele de luptă contra noastră, pe lângă cele politico-administrative, se foloseau în special de acelea cari tindeau la sărăcirea noastră economică.

Dacă, pe ici pe colea, s'au înființat și în satele românești cooperative „Hangya“, acestea aveau ca membrii în special pe funcționarii maghiari, și câteva elemente românești, cari „inspirau încredere“ administrației maghiare. Cu alte cuvinte și cooperativele „Hangya“, pe lângă alte instituțiuni maghiare, formau niște cetățui maghiare, exclusiviste, cu tendință de maghiarizare.

Dacă au luat o frumoasă desvoltare aceste cooperative, ea se datorește în primul rând organizării solide a centralei, în al doilea rând controlului riguros și permanent aplicat unităților și în al treilea rând sprijinului administrației. În această desvoltare au jucat mare rol și conducătorii magazinelor (prăvăliilor) „Hangya“, mare parte pregătiți de Centrală.

Caracter cooperativ aveau mai cu seamă unitățile cooperative de consum, din provincie. Centrala avea mai mult caracter capitalist. Diversele fabrici înființate de centrală erau organizate de asemenea în formă și spirit capitalist. Nu aveau forma cooperativă.

Caracteristic mai este faptul că între cooperativele de consum „Hangya“ și între centrala cooperativelor de credit n'au existat legături de afaceri. Centrala „Hangya“ a avut însă întinse relațiuni, încă dela înființare, cu „alianța agricultorilor maghiari“ („Magyar Gazdaszövetség“)*).

*) Datele cuprinse în acest articol le-am cules: din legea comercială maghiară dela 1875, din dările de seamă ale Centralei „Hangya“, din anuarul comemorativ dela 1923 și din lucrarea „A Szövetkezeti mozgalom helyzete Magyarországon“ de Schandl Károly.

Cooperația în comuna Bologa, jud. Cluj

de Ion L. Potra,

Președintele Cooperativei „Bologana“
și al Băncii populare „Grădiștea“

Comuna Bologa din județul Cluj este situată la poalele de nord ale munților apuseni. Pământul productiv al acestei comune este foarte puțin, doar câte o fâșie îngustă dealungul celor două râulețe ce curg pe lângă comună, Crișul și Săcuieul, însă și aceste pământuri, până la 1918, aproape în întregime formau proprietatea Contelui ungar Gh. Bánffy.

Ocupația locuitorilor înainte cu 60 de ani era „plutăritul“ și creșterea vitelor. Plutăritul îl făceau primăvara când se topea zăpada și aveau apă suficientă pe Valea Săcuieului. Atuncia aproape toți țărani din comună o luau la drum spre izvorul văii până în comuna Rețițele de unde primeau grinzi de brad cioplite, pe care le formau plute și dându-le drumul pe vale în jos soseau cu ele acasă. Aci apoi, tot din două plute formau una, pe care mai încărcau și câte-va scânduri și coarne, plecând din nou cu ele pe apă în jos până la Oradea-Mare, unde le dau în primire, la „Gazda plutei“ dela care-și primeau plata, ce consta din un „Zlot bun“, o pâine albă și o ploscă de „pălincă roșie“ de vișini. Cu acest câștig se întorceau acasă țărani noștri pe jos, după o muncă de două săptămâni.

Odată plutășii noștri s'au întors acasă foarte bucuoși, povestind celor din jurul lor că, au auzit la Oradea că se va face până la Cluj „drum de fier“ pe care va umbla un „Car de foc“ și la facerea drumului o să trebuiască o mulțime de muncitori. Nu peste mult timp a și sosit în comună un inginer cu o mulțime de „Tălieni“ și „granări“ (cum îi numeau ei pe muncitorii Italiani din Tirol) și au început a măsura și a tăia în stânci pe unde aveau să meargă cu „drumul de fier“.

La facerea acelu drum Italianii au angajat și o mulțime de țărani români din comuna noastră, cari purtau piatra din stâncile tăiate.

După terminarea căii ferate, unul dintre muncitorii italieni a rămas la noi și în locul numit „Coasta Feti“ din hotarul acestei comune, a deschis o carieră de piatră, din care extrăgea piatră format cubic, pentru pavaj, și pe care o transporta cu plutele pe apă la Oradea-Mare.

În cariera de mai sus, fiind prea aproape de calea ferată, n'au putut lucra decât un an, trecând pe urmă în hotarul comunei

Valea-Drăganului, lângă Poieni. Italianul care a început lucrarea, nedispunând de capital suficient, s'a întovărășit cu frații Glasner, de origină evrei și au pus bazele Societății „Minele de granit”, din Poieni.

Peste puțin timp frații Glasner, au dat afară pe tovarășul italian și au rămas ei singuri.

Printre muncitorii cioplitori de piatră italieni, au intrat și țărani români din satele din jur. Din comuna noastră primii cioplitori de piatră au fost Nicolae Costani și Gheorghe al lui Coroiu.

În decurs de douăzeci de ani majoritatea locuitorilor din comunele Bologa, Poieni și Valea-Drăganului, au devenit cioplitori de piatră. Societatea evreiască profitând de acest fapt a micșorat din ce în ce plata muncitorilor, din care cauză cioplitorii streini au dispărut cu totul dela această întreprindere, rămânând numai cioplitorii din partea locului cari, pelângă meseria de cioplitori de piatră, mai aveau și mici gospodării cari îi legau de sat. Acești harnici muncitori erau atât de rău plătiți, încât deveniseră adevărați robi.

După înfăptuirea României întregite starea cioplitorilor de piatră, în loc să se îmbunătățească, se înrăutățea din zi în zi.

Scriitorul acestor rânduri, fiind unul dintre acești robi, n'am putut sta nepăsător față de o asemenea stare de lucruri, mai ales că știam, că: Dumnezeu dă omului, da'n traistă nu-i bagă. Nu puteam permite ca pământul acestei regiuni, îngrășat proaspăt cu sângele atâtor zeci de Români omorâți mișelește de bandele ungaro-evreo-săcuesti în anii 1918—19, să fie exploatat și pe mai departe de către acești „călâi” cari ne-au ars pe rug, ciuruit cu baionetele, jupuit și îngropat de vii, părinți, frați și fii de ai noștri, numai pentru că n'am mai voit să fim robii lor.

Intemeiat pe dreptul de a fi stăpâni la noi acasă, în anul 1920 am înființat o tovărășie ocazională pentru a ne aproviziona, transformând-o în Cooperativă în anul 1921, iar în anul 1923, am deschis o secție „Cariera de piatră”, începând exploatarea unei stânci de granit, retrăgându-ne pe toți cioplitorii de piatră dela Societatea „Minelor de Granit” din Poieni.

Cooperativa noastră, numită „Bologana”, din prima zi când a început lucrul în carieră, a plătit muncitorilor cioplitori cu 150% mai mult ca societatea străină. Adică pentru o bucată de piatră format cubic, cu dimensiunile de 18/18/13 cm. Minele de granit plăteau optzeci bani, iar Cooperativa noastră a plătit pentru aceiaș dimensiune și acelorași lucrători, *doi lei*. Pe lângă toate acestea, fiecare muncitor a primit toamna și primă de muncă.

Cu toate că societatea streină are linie de garaj în carieră, are instalațiuni moderne, plătește muncitorii cu 150% mai puțin, pe când noi mai plătim transportul pietrii dela carieră la gară un leu și cincizeci bani la bucată și totuși am putut vinde cu 30—50% mai eștin. Din această cauză la trei ani după deschiderea carierilor noastre, societatea streină, fiind concuțată de noi atât la plata cioplitorilor cât și la valorizarea produselor, și-a sistat funcționarea trei ani și abia din anul trecut mai lucrează

la zdrobitul pietrii pentru șosele și calea ferată. Noi, neavând cale ferată aproape de carieră, nu putem valoriza resturile dela cioplitul pietrii cari zac nefolosite, în valoare de câteva milioane lei.

Fondatorii Cooperativei de mai sus, în anul 1924, au pus bazele *Băncii Populare „Grădiștea“* din loc, scăpând locuitorii comunei de cămătari.

Cu ajutorul acestei bănci s'a putut cumpăra dela Conte Gh. Bánffy tot pământul productiv din hotarul comunei noastre, care era scutit de expropriere, în valoare de peste două milioane lei.

Cu ajutorul acestor două instituții cooperatiste, am edificat o nouă biserică, zidită în întregime din granit, în locul vechii bisericele de lemn, iar acum lucrăm la Casa Coop. rației, care va fi și Casă Culturală, ce constă din douăzeci de încăperi dintre cari o sală mare cu dimensiunile de 14 metri lungă și 10 largă și care de asemenea se zidește numai din granit.

Cooperativa mai procură membrilor ei materiale de construcție, pomi roditori, și animale reproducătoare.

Pe urma cumpărării de tauri de cătră cooperativă, pe cari tot ea îi întreține, s'a ajuns la îmbunătățirea vitelor, în deosebi prin rasa Siementhal.

Membrii cooperativei noastre se mândresc că în primăvara anului curent au vândut viței, tăurași de un an, rezultați prin această îmbunătățire, cu prețul de 12—16.000 lei unul.

Cooperativa noastră în anul 1929 a făcut operațiuni și cu lemne de foc în valoare de Lei 1.179.929, realizând un beneficiu brut în valoare de Lei 82.167.

Iată, înfățișat în cifre, sporul celor două cooperative din satul Bologa:

Cooperativa „Bologana“ la înființare — 10 Iulie 1921 — avea 51 membrii cu un capital vărsat de Lei 45.040 și la 31 Decembrie 1929 avea 214 membrii cu un capital vărsat pe Lei 292.703. Tot la 31 Decembrie 1929 „Bologana“ avea fond de rezervă Lei 107.977, fond de prevedere Lei 148.400, toate fondurile (cultural, local, filantropic etc.) fiind de Lei 440.359.

În anul 1928 a făcut operațiuni de aprovizionare în valoare de Lei 1.160.589 și în 1929 de Lei 849.839; în 1928 a făcut operațiuni de desfacere în valoare de Lei 1.258.659 și în 1929 de Lei 965.218. Contul „Cariera de granit“, la 31 Dec. 1929 reprezenta la Debit Lei 4.095.310 și la Credit Lei 4.414.711.

Banca populară „Grădiștea“ avea la 31 Dec. 1929 capital social vărsat Lei 185.487, 147 membrii, Lei 10.167 fond de rezervă, Lei 50.000 fond plasamente dubioase, Lei 1.257.541 împrumuturi acordate și Lei 27.777 beneficiu curaf; a fost întemeiată în anul 1924. Amândouă cooperativele sunt constituite pe baza răspunderii nelimitate și solidare a membrilor lor.

După cum se poate vedea din cele de mai sus; cooperația a schimbat cu totul înfățișarea comunei Bologa.

Această comună de munte, care abia era cunoscută în plasă; astăzi a ajuns să fie cunoscută de întreaga țară, ba i-s'a dus vestea

și peste hotare, produsele de granit ale cooperativei fiind expuse la expoziția din Gand (Belgia).

În această comună unde înainte cu zece ani nu intra decât o gazetă săptămânală, azi intră peste o sută, zeci de reviste și aproape toate ziarele zilnice din București.

Țăranii români cari înainte de a fi cooperativă în comună, Dumineca și'n sărbători petreceau timpul în cârciumă, azi tot timpul liber îl petrec la cooperativă *în sala de citire*, unde le sosesc ziarele, revistele și unde ascultă „radio“, pe care Cooperativa l-a instalat și îl întreține din fondul ei cultural.

Înainte de a fi cooperativă, din întreaga comună abia aveam dați la meserii, doi copii. Azi avem la diverse meserii peste 50 copii, parte din ei deveniți calfe și o mulțime de băieți la diverse școli, calea ferată, etc.

Pe urma bordeielor acoperite cu paie se ridică case frumoase acoperite cu țigle, în locul vitelor pipernicite, vile de rasă, în loc să vezi în sărbători oameni beți de alcool, îi vezi în mână cu o carte sau revistă.

Cooperativa a susținut pe cheltuiala ei trei băieți la Școalele Cooperatiste, unul la Lugoj și doi la București, cari au absolvat aceste școli și sunt angajați la cooperativă: Unul contabil, unul vânzător și unul supraveghetor la depozitul produselor carierei din gara Poieni.

Ca să se vadă câtă încredere au țăranii membrii, în conducătorii acestor instituții, e destul să amintim că dela înființarea lor, până azi, în tot timpul a funcționat ca conducător, una și aceeași persoană. De asemena și în consiliul de administrație au fost realeși aceiași membrii, cari însă la adunarea generală ținută la 6 Aprilie a. c., au refuzat să mai rămână în consiliu, rugând adunarea să mai aleagă și pe alții în locul lor.

Dacă s'ar da mai multă atenție cooperativelor noastre din partea forurilor superioare, acestea ar deveni în scurt timp instituții cari ar schimba cu totul starea nu numai a comunei Bologa ci a întregii regiuni.

Bologa, la 16 Maiu 1930.

I. L. Potra.

Pentru că cele înfățișate de harnicul și priceputul cooperador Dl Ioan L. Potra, conducătorul mișcării cooperative din satul Bologa, sunt realități pe cari le-am văzut și eu, îmi iau voe să adaug câteva aprecieri.

Cele două cooperative sunt conduse de consilii de administrație compuse numai din țărani; conducătorul lor este deasemenea țăran, unul din acele produse deosebite ale națiunii noastre, îmbinare de vrednicie, pricepere și dragoste pentru acei în mijlocul cărora trăește. Țăranii, împinși de nevoi, s'au întovărășit, și-au ales conducător pe cel mai destoinic dintre ei, au prețuit îndemnul și sfaturile organelor conducătoare ale mișcării cooperative, au

chivernisit bine sprijinul bănesc al acestora și astfel au realizat o faptă mare, folositoare lor și urmașilor lor.

Ceia-ce s'a făcut la Bologa în scurtul timp al câtorva ani poate servi drept pildă pentru toți acei cari vor să facă ceva temeinic pentru ridicarea gospodărească și morală a satelor noastre. Cooperația s'a dovedit și prin acest exemplu că înfățișează cel mai folositor sistem de muncă pentru masele populare, cărora organizarea pe baze cooperatiste a muncii, a desfacerii, a aprovizionării și a creditului le deschide calea spre progresul atât de mult râvnit.

Prin cooperație, bravii săteni din Bologa și-au creat posibilitatea de muncă în satul lor, muncă plătită întreit decât aiurea, au o biserică tare să'nfrunte veacurile, clădesc o casă națională și pentru cooperație, au plantat coaste de deal cu salcâmi și încă multe altele. Omul care a sfințit aci locul este vrednicul între vrednici Ion L. Potra. Să primească și pe această cale încurajarea noastră și îi dorim să poată conduce spre tot mai mare spor mișcarea cooperatistă pe care a pornit-o.

„Forurile superioare“ vor face tot ce le stă în putință să ajute pe bologani. Cheia izbânzilor de mâine însă este în mâinile cooperatorilor săteni; s'o păstreze cu grije și porțile unei vieți tot mai frumoase li-se vor deschide.

BCU Cluj / Central University Library Cluj Dr. V. J.

DIN VIAȚA COOPERATISTĂ.

Badea Chirilă.

de Grațian C. Mărcuș.

Pac, pac, pac, — bate cineva la ușă.

În localul băncii populare intră un plugar din comună, Badea Chirilă. După ce dă binețe, mă întrebă supărat:

— D'apoi cum se poate una ca asta, domnule. Eu am băgat zece sute în bancă pentru două părți sociale și totuși nu capăt ujură după ele, sau dividend cum îi zice dl învățător, decât o sută de Lei, când la banca din oraș se dă ca dividend osutăcincizeci de Lei după atâția bani. Dar ce folos am eu din bancă, dacă nu-mi dă dobândă destulă după banii mei.

— Băde Chirilă. Ia să stăm nițel de vorbă. E adevărat — te întreb — că banca din oraș ia de pe fiecare datorăș șapte piei.

— Da, asta e adevărat! Îi jumulește de vai de ei.

— Dar banca populară?

— D'apoi, mă rog, ce-i drept îi drept, banca populară nu ia decât jumătate atâta dobândă, decât banca ai mare dela oraș.

— Vezi, bade Chirilă, apoi ian te gândește nițel. Dacă banca populară nu ia de pe datoraș șapte piei, atunci cum se poate să-ți dea dta, după părțile sociale, dobânzi mari cum ai dori dta. Nu-ți pare dta că e lucru cam curios, că banca nu-și jupuește datorașii cu dobânzi mari și dta totuș vrei să ieai de pe banca populară câștig de jupuială.

— Că... hâr... că... mâr... eu n'am nici un folos din bancă — zice după o oarecare tăcere badea Chirilă.

— Cum așa?

— D'apoi eu nu capăt bani împrumut.

— Dar cerut-ai vre'odată să-ți dea?

— Ba, eu n'am cerut că mulțam lui Dumnezeu, am eu avere destulă, și casă și vite și pământ și hambarul mi-e plin, așa că nu-mi trebuie.

— Dacă nu-ți trebuie, atunci de ce mai învinovățești banca populară, când ea n'are nici o vină?

— Bine, dar banca nu vrea să dea bani împrumut, nici finului meu și nici cumătrului.

— Dar bine, bade Chirilă, cum vrei dta să le dea, când ei nu sunt nici măcar societari la bancă, și sunt atâția membri cari își așteaptă cu răbdare rândul. Dacă ei nici atâta nu fac ca să intre la banca populară, Uchițănd Loru pe țeluș socială de 500 Lei...

— Dar nu sunt oare eu membru? — întrerupe badea Chirilă.

— Mi-se pare că dta nu ești tot aceeaș ființă cu finul dta!

— Apoi, dacă sunt eu membru, atunci banca să-mi dea mie bani și apoi îi voi da eu împrumut finului sau cumătrului, vecinului sau altuia, căci vedeți, dacă mai pică câte-o zi de lucru, sau două, acele nu-s de lăpădat...

— Așa...?! Acum înțeleg de ce strigi dta sus și tare că n'ai nici un folos dela bancă! Dta vrei să ieai șapte piei de pe bancă după părțile sociale depuse, și apoi ai vrea ca banca să-ți dea dta bani pentru ca dta să-i împrumuți mai departe, adecă să-i *speculezi!* Să iai dobânzi mari și zile de lucru pe deasupra! Dar să știi că banca nu este făcută pentru speculanți ca dta!

— ...Că eu am zece sute în bancă...

— Incă astăzi ești considerat ca retras dintre societarii băncii și la termenul prevăzut de statute, îți vei primi toți banii, pentru ca să nu crezi că banca se reazimă pe dta. Iar dta să nu mai calci pragul băncii populare! In cooperație n'au ce căuta speculanții, numai oamenii cinstiți! Și acuma fă bine și închide ușa pe dinafară!

... Și Hristos a propovăduit dragoste față de deaproapele, dar n'a stat o clipă la îndoială. pentru ca să ia biciul și să alunge cămătarii din templu!

Un cuvânt bun și o complectare

În numărul din 1 Iunie al revistei clujene „Înfrățirea Românească” cetim, privitor la apariția revistei noastre următoarele:

„Primind la redacție primul număr al valoroasei reviste, Tribuna cooperăției ardelene, condusă de dl Victor Jinga, profesor la Academia Comercială din Cluj, ne facem o deosebită plăcere să o salutăm cu bucurie și încredere, ca pe o armă tăioasă, care va contribui să lumineze lumea românească asupra adevărului: că isbânda cooperatistă, scoțând pe intermediari din viața economică, lovește în primul rând în parazitismul jidovesc. Când zic isbânda cooperatistă, nu înțeleg teoria frumoasă, Domnule coleg Jinga, ci fapte, care să împutineze negustorii Jidani înlocuindu-i cu Români, pricepuți, cumpătați și stăruitori cum sunt Mărginenii. Ar trebui ca în numerile viitoare ale revistei să vă ocupați, domnule director, de problema ajutorării în masă a românilor Mărgineni spre a se așeza ca negustori în regiunile de Nord ale Ardealului, unde cu aptitudinea lor comercială, ar isbuti să scoată pe Jidani din pâine.

Așteptând dela noua revistă îndrumări precise spre fapte și săcărșiri de fapte, îi dorim roe bună, spor și noroc” I. C. C.

Aprecierile dlui prof. univ. Cătuneanu ne măgulesc și suntem satisfăcuți de a ne vedea dintru început, în parte, înțelegi. Era firesc ca D-sa să ne situeze pe planul și în cadrul concepțiilor militate la revista „Înfrățirea Românească”. În primul articol din acest număr al revistei noastre înfățișem sumar, în câteva pasăgii, punctul nostru de vedere asupra problemei semite. Cooperăția, unde reușește, înlătură pe mijlocitóri, atât naționali cât și streini. Cât privește așezarea în masă a Mărginenilor în Nordul Ardealului, mărturisim, că așteptăm să ni-se dea soluții precise, iar nu numai indicațiuni, dorinți rași; această problemă — dacă se crede că se poate pune — denăsește cadrele cooperăției, mai cu seamă ale cooperăției românești. — Dl profesor Cătuneanu subliniază cuvântul „fapte”; d-sa este un exponent de seamă al unei mișcări de vorbe. Noi cei cari scriem aci, întâi am făptuit și făptuim încă la fața locului, în sate și de aci, poate, rezultă și punctul de vedere pe care îl susținem. — Faptul că revista „Înfrățirea Românească”, pe care am urmărit-o și în numerele de mai înainte, desbate și problema cooperăției, ne bucură. Suntem siguri că revizuirea metodelor de luptă recomandate astăzi de revista „I. R.” ar prilejui întâlnirea noastră pe aceiași cale a înfăptuirilor rodnice de cari națiunea noastră are atâta nevoie.

Bilanțuri de societăți cooperative.

Continuăm cu spicuirea câtorva bilanțuri de societăți cooperative din Ardeal cari infățișează un spor mai însemnat care se datorează vredniciei conducătorilor lor. Recunoaștem însă că cifrele singure nu spun tot; o cooperativă nu e bună numai pentru că e mare ci numai dacă folosește cât ma mult membrilor ei și obștii în general.

Banca populară „Nădejdea“, Miheș, jud. Cluj, întemeiată în 1924 cu răspundere nelimitată, a'ncheiat la 31—XII—1929 următorul bilanț:

Capital social vărsat L. 238.675, Fond de rezervă L. 13.472, Depuneri spre fructificare L. 36.064, Împrumuturi acordate L. 789.400, Beneficiu net L. 37.347; numărul membrilor 182. Să se acorde atențiune străngerii depunerilor spre fructificare și mării fondului de rezervă.

Banca populară „Axente Sever“, Blaj, jud. Târnava mică, întemeiată în 1928, avea la 31—XII—1929, capital social vărsat L. 206.690, fond de rezervă L. 6393, depuneri spre fructificare L. 313.987, împrumuturi acordate L. 904.250, beneficiu net L. 6298, numărul membrilor 206. **Cluj**

Banca populară „Industria și Comerț“, Satu mare, înființată în 1927, avea la 31—XII—1929, capital social vărsat L. 237.499, fond de rezervă L. 11.989, depuneri spre fructificare L. 43.975, împrumuturi acordate L. 637.169, beneficiu net L. 50.317, numărul membrilor 116. Proporțional cu mișcarea, salariile și jetoanele prea mari.

Banca populară „Gelu“ Gilău, jud. Cluj, înființată în 1928, cu răspundere înemărginită, a'ncheiat la 31—XII—1929 următorul bilanț:

Capital social vărsat L. 295.027, fond de rezervă L. 31.248, depuneri spre fructificare L. 181.024, împrumuturi acordate L. 3.001.568, beneficiu net L. 84.213, numărul membrilor 598.

Salariile, jetoanele și cheltuelile generale prea mari. Cooperatie cu jetoane mari, mai cu seamă la începutul ființării cooperativei, nu e cooperatie ci o afacere oareșcare. Conducătorii să ia seama.

Banca populară „Cluj—Mănăstur“, Cluj, s'a întemeiat în 1922 și avea a 31—XII—1929, capital social vărsat L. 337.529, fond de rezervă L. 14.835, depuneri spre fructificare L. 550.335, împrumuturi acordate L. 1.853.242, beneficiu net L. 53.044, numărul membrilor 292.

Fondul de rezervă e prea mic, cheltuelile generale mari.

Cooperativa forestieră „Șoimul“, Tăușii de jos, jud. Satu mare, a'ncheiat la 31—XII—1929 următorul bilanț: capital social vărsat L. 275.615, fond de rezervă L. 21.060, mărfuri 458.857, beneficiu net L. 22.705, numărul membrilor 124.

Cooperativa de consum „Ajutorul“, Blaj, jud. Târnava mică, întemeiată

în 1922, a prezentat la 31—XII—1929 următoarea situație: capital social vărsat L. 139.495, fond de rezervă L. 27.471, mărfuri generale L. 627,818, beneficiu net 16.796, numărul membrilor 131.

Cheltueli mari; cooperativele de consum să nizuiască să realizeze: marfă bună, dreptate la cântar, preț potrivit și la sfârșitul anului o risturnă proporțională cu consumul fiecărui membru; altfel e o afacere ca toate afacerile negustorești și degeaba se numește cooperativă.

Cooperativa de consum „Infrățirea”, Frata, jud. Cluj, întemeiată în 1920, avea la 31—XII—1929 următoarea situație:

Capital social vărsat L. 151.242, fond de rezervă L. 120.991, mărfuri generale L. 736.457, beneficiu net L. 2242, numărul membrilor 249.

Cooperativa de consum „Minierul”, Rodna, jud. Năsăud, întemeiată în 1923, cu răspunderea nemărginită, avea la 31—XII—1929 următoarea situație:

Capital social vărsat L. 189.788, fond de rezervă L. 34.971, mărfuri generale L. 149.744, beneficiu net L. 22.926, numărul membrilor 161.

Cheltueli mari, realizări cooperatiste puține.

Cooperativa forestieră „Brădetul”, Căpâlna, jud. Alba, întemeiată în 1921 cu răspundere nemărginită, a ncheiat la 31—XII—1929 următorul bilanț:

Capital social vărsat L. 1,133.929, fond de rezervă L. 19.048, mărfuri generale L. 2,451,712, beneficiu net L. 1,139,526, numărul membrilor 125.

Cooperativa a realizat un beneficiu frumos. Aceasta însă nu îndreptățește pe conducători să își fixeze o participare la acest beneficiu care nu corespunde spiritului cooperativ și nici unei bune administrații. Din beneficiile zilelor bune să se facă societății rezerve pentru zile mai puțin bune.

Cursurile de vară pentru cooperatorii din Muntenia de vest, Oltenia, Banat și Transilvania se țin anul acesta la Oradea Mare dela 3—17 August.

Inscrierile se trimit Uniunii de cooperative „Ardea'ul” până cel mai târziu la 10 Iulie, însoțite de suma de lei 1500 de fiecare cursist, contribuție la cheltuelile de întreținere (casă și masă).

Aproape de Oradea sunt Băile Felix și Episcopiei și se poate călători cu reducere de 50% pe C. F. R. luându-se bilete de băi.

Societățile cooperative să înlesnească delegaților lor plata cheltuelilor de întreținere și de transport. Asemenea cheltueli se răsplătesc cu munca mai luminată ce o vor depune la cooperative acei cari cercetează cursurile.

Constatări și îndrumări.

De vorbă cu cooperatorii

În luna Maiu am vizitat câteva bănci populare și cooperative din Ardeal; deasemenea am stat de vorbă cu reprezentanții a vreo 40 unități cooperative. Mă simt dator să împărtășesc și pe această cale constatările mele rugând pe cooperatorii ardeleni să le dea atențiunea cuvenită. Dealtfel, având la îndemână, la Uniune, bilanțurile încheiate de toate cooperativele noastre la sfârșitul anului trecut, am în față oglinda întregii mișcări. Deocamdată voi vorbi numai despre o parte din cele constatate.

Din vorba și fapta cooperatoriilor noștri am tras încheerea că toți vor o mișcare puternică, cu fonduri mari și câștiguri deasemenea. Năzuința este din cele mai laudabile. Cooperația nu trebuie să scâncească, să fie calică, ci dimpotrivă trebuie să fie tare, să poată înfrunța afacerile comerțului liber de bani și mărfuri. Răul stă însă în faptul că cooperatorii noștri sunt preocupați în prea mare măsură numai de ceace înfățișează cooperația ca afacere. Ori, s'a spus pe drept cuvânt, de un cooperator luminat, că decâteori cooperația este numai o afacere totdeauna este o proastă afacere.

Cooperație nu însemnează numai câștiguri mari, salarii și jetoane grase pentru funcționari și consilieri; asta e treaba numai a boltașilor și a societăților capitaliste pe acțiuni. Noi, în cooperație, vedem tocmai o treaptă de viață economică mai ridicată decât în sumedenia de afaceri de cari nu ne mai putem trage sufletul, vedem, adecă, și o năzuință morală, servirea unei cauze obștești. Și în acest din urmă caz setea de câștig, de salarii și cheltueli generale prea mari și de jetoane pentru consilieri cade pe planul al doilea. Cu asta nu vrem să spunem că la cooperativă oamenii trebuie să muncească de pomană; dimpotrivă, într'un regim cooperativ bine organizat munca trebuie să fie mai bine răsplătită decât în regimul capitalist de astăzi. Dar, ca să putem ajunge vremea aceea, cooperatorii trebuie să facă oareșcari sacrificii până când cooperativa se așază bine pe picioare, să se mulțumească cu puțin, să-și mărească fondurile de rezervă, să se gândească să-și construiască un local, să sprijinească inițiativele obștești.

Am vrea să vedem cât mai mult duh cooperatist. Conducătorii cooperativelor să talmăcească tuturor cooperatoriilor idea

înaltă care stă la temelia acțiunii noastre și să înceapă talmăcirea cu pilda faptei lor. Dealtfel știm din constatare directă că atunci când cooperativa aduce foloase reale membrilor ei dându-le bani cu dobândă efină, mărfuri bune și bine cântărite și altele, societarii nu pretind câștig mare la capital; numai atunci când nu simt foloasele cooperativei cer în adunările generale să li-se dea dividende mari. Când o cooperativă se comercializează, adică, când lucrează ca toate afacerile negustorești uitând rostul ei de așezământ obștesc, vina o poartă numai conducătorii.

În Ardealul nostru cooperația e abia pornită, întâmpină destule greutăți din afară, să o ferim cu tot zelul de greutățile ce-și au obârșia înăuntrul ei. Ea nu poate învinge decât numai dacă însemnează ceva deosebit față de ceace suntem înconjurați; altfel pierdem vremea degeaba cu toții, atât cei cari lucrează la unități cât și acei cari se străduiesc în organizațiile centrale.

Cooperatorii să ia aminte din vreme și să facă cooperație ndevărată.

Dr. V. J.

* * *

Cambiile Cooperativelor sunt scutite de timbru. În conformitate cu art. 107 din Legea pentru organizarea cooperației din Martie 1929, Banca Centrală Cooperativă înștiințează toate cooperativele de orice fel că:

Cambiile emise în ordinul unităților cooperative de către membrii asociați sunt scutite de timbru. Deasemenea sunt scătite de timbru și cambiile unităților cooperative emise în ordinul federațelor din cari fac parte ca asociate. Aceste cambii pot fi primite în portofoliul Băncii Centrale Cooperative și sucursalelor ei dacă federala sau unitatea debitoare (oricare din ele) e asociată la B. C. C.

Sunt scutite deasemenea de timbru cambiile emise în ordinul B. C. C. de către unitățile asociate la ea.

Deoarece în comerț nu există cambii netimbrate cu filigrama Statului, se vor procura și întrebuința cambii cu cel mai mic timbru posibil.

Băncile populare asociate la B. C. C. își pot achifa ratele din capital, restante sau exigibile și la Sucursala din Cluj.

Toate vărsămintele făcute direct la Centrală în contul capitalului cu începeră dela 1 Mai a. c. se vor comunica și Sucursalei pentru finerea evidenței la zia capitalului. Bine înțeles este vorba numai de unitățile cari sunt în raza de activitate a Sucursalei Cluj.

Trimiterea efectelor la scont. Unitățile cari nu îndeplinesc condițiunile de a lucra direct cu Banca Centrală Cooperativă, adică acelea care n'au fonduri proprii mai mari de 500.000 Lei în Vechiul regat și de 300.000 Lei în Ardeal și celelalte regiuni, pot depune efectele la scont prin federala din care fac parte.

Normele pentru acordarea și efectuarea acestor credite sunt aceleași ca și pentru unitățile admise să lucreze direct cu B. C. C., adică să aibă deschis un credit de Comitetul de Direcție al B. C. C. pe baza actelor cerute cu circulara Nr. 1592/1930 bis și a referatului Sucursalei și după aceea se vor trimite la scont efecte cu girul federalei.

Deosebirea între cele două categorii de unități constă numai în faptul că cele din urmă nu pot depune efectele la scont direct, ci numai prin

federale. Prin urmare nu este cazul de a fixa o limită de scont federalelor și nici de a li se deschide după cererea lor credite de întreținere, ci federalele vor trimite la scont portofoliul Băncilor populare pe baza creditelor care li se vor deschide acestor bănci care lucrează prin federale.

Acele unități cari întâmpină dificultăți din partea Federalelor sau amânări nejustificate, să se adreseze pentru scont direct Băncii Centrale Cooperative, respective sucursalei.

Cursuri cooperative de vară. Pentru îndrumare, educație și propagandă cooperatistă Oficiul Național al Cooperăției va fixa cursuri cooperatiste pentru cooperativele din toată țara, ce se vor ține în lunile Iulie—August și vor dura aproximativ 2 săptămâni.

Unitățile să comunice neîntârziat numele delegatului unității care ar dori să participe la acele cursuri, calitatea ce o are la cooperativă și profesiunea.

Odată cu această comunicare se va trimite pe adresa Uniunii suma de Lei 1500 drept contribuție la spesele și întreținerea în localitatea unde se vor ține cursurile.

Uniunea va comunica unităților cari se vor înscrie localitățile unde se vor ține cursurile, precum și datele seriilor respective, rămânând apoi ca delegatul unității să-și aleagă seria și localitatea unde dorește să meargă. Amintim că, cursurile acestea se vor ține în localități balneare și climate. Ieșirea din punct de vedere cooperatist, ci să aibă posibilitatea de recreațiune și de însănătoșire fizică.

Ținând seamă de importanța și utilitatea acestor cursuri, este în interesul fiecărei unități să trimită să le cerceteze pe cel puțin unul din cei cari lucrează la cooperativă.

Deocamdată s'a fixat că un curs de vară se va ține între 3—17 August, a. c. la Oradea având aproape stațiunea balneară Episcopia Bihorului și Felix.

* * *

Băncile populare cari încasează dela săteni sumele ce aceștia datorează pentru cereale de hrană, însămânțări, etc., sunt datoare să verse aceste sume Băncii Centrale cooperative dela care le-au primit, iar nu să le întrebuițeze în alte scopuri. Acelor bănci cari nu vor poce da în acest fel li-se vor aplica sancțiuni de Banca Centrală.

* * *

La Lugoj s'a constituit *Asociația Regională a Contabililor Cooperatori „Unirea”* cu sediul la Școala de contabili cooperatori din acest oraș. Această asociație profesională apără interesele absolvenților școlilor de contabili cooperatori. Orice unitate cooperativă care nu are un contabil, să ceară acestei asociații să-i recomande un absolvent de școală specială cooperatistă cari au și pregătirea contabilă și cea cooperatistă necesară administrării unităților.

* * *

Taxe pe cari unitățile cooperative le plătesc Uniunilor de control sunt tratate de fisc ca cheltueli generale și prin urmare nu intră în beneficiul impozabil.

Banca Centrală cooperativă lichidând stocurile sale de mărfuri are de vânzare, în cantități însemnate și cu prețuri reduse: încălțăminte, stofe, postavuri, albituri de bumbac și în, arniciuri, țesături de bumbac, vase emailate, coase, seceri, aparate de stropit viile și altele. Cooperativele pe cari le interesează aceste articole să ceară, în scris, lămuriri, Băncii Centrale Cooperative, Serviciul mărfurilor, București, Str. Brezoianu 17.

* * *

Toate cooperativele de consum și aprovizionare, precum și Băncile populare — pentru operațiuni în comision — să cumpere articolele, uneltele agricole și altele dela Centrala Cooperativă de Import și Export, București, Str. Brezoianu 17. Centrala de import și export se nizuște să procure articole în condițiuni de livrare și preț cât mai avantajoase și în primul rând cooperativele sunt datoare să se folosească de serviciile ei. Cereți informațiuni și prețuri curente direct Centralei.

* * *

Centrala de Import-Export ne anunță că ministerul de Agricultură pune la dispoziție pentru cumpărare de mașini agricole suma de Lei 250.000.000 — înțelegând că din această sumă să acorde cumpărătorilor o subvenție (gratuitate) de 500.000 — Lei. Astfel:

15% din preț pentru mașinile cumpărate de agricultori cari au dela 25 Ha global în sus.

20% pentru mașinile cumpărate de agricultori cari au sub 25 Ha și

25% pentru asociațiile constituite legal, sub orice denumire și în special cooperative.

Pentru detalii în această chestiune unitățile să între în legătură ce corespondență cu susnumita Centrală.

Propaganda cooperatistă în județul Năsăud.

Din inițiativa Federației „Andrei Mureșanu” din Bistrița și a Camerei de agricultură, s’au ținut în luna Maiu, a. c. în satele județului Năsăud, următoarele conferințe populare privind ideea și acțiunea cooperativă:

În ziua de 4 Maiu, orele 11: comuna Șoimuș (pentru Șoimuș și Ardan).

„ 14: „ Budacul de sus.

„ 16: „ Ragla (pt. Ragla, Orheiu, Dumitrița).

În ziua de 10 Maiu, „ 15: „ Simionești (pt. Simionești, Budacul de jos și Buduș).

În ziua de 11 Maiu, „ 11: „ Sebeș.

„ 14: „ Rușțior (pt. Rușțior și Lunca).

„ 16: „ Șieuș.

În ziua de 25 Maiu, „ 15: „ Marișelu (pt. Marișelu și Sirlinc).

În total s’au ținut, în cursul acestei luni, 8 conferințe.

Afară de comuna Simionești și Marișelu în toate celelalte comune au vorbit următorii domni: 1. Nicolae Ianul, președintele federației; 2. M. Ionescu, directorul Camerei de agricultură; 3. George Rusu, directorul Federației și 4. Pavel Molnar, membru în consiliul Federației. În comunele Simionești și Marișelu s’au prezentat numai cei trei din urmă.

În toate comunele a luat parte foarte multă lume în frunte cu conducătorii.

Conferințele se anunță cu o săptămână înainte primarilor, învățătorilor și preoților din comune.

Subiectul conferințelor a fost următorul:

1. Dl N. Ianul : arată scopul conferințelor; lumina, îndrumarea și unirea vor contribui la îmbunătățirea s tuatției plugarilor.

2. Dl M. Ionescu : despre producțiunea agricolă, mijloacele pentru majorarea producției.

3. Dl G. Rusu : despre valorizarea produselor și organizațiile cooperative de tot felul.

4. Dl P. Molnar : exemple practice din viața cooperativă din țară și străinătate.

Afară de conferințarii de mai sus, în fiecare comună a ridicat cuvântul și unul dintre conducători.

Pertru luna Iunie sunt proiectate conferințe în orașul Bistrița, Năsăud și comunele Blăjenii de sus și de jos.

Dela Uniunea de cooperative „Ardealul“.

Sediința Consiliului de Administrație al Uniunii din 12 Mai

a. c. Prezenți : Prof. Dr. V. Jinga, președinte, I. Pescaru, vice-pr ședinte, Gh. Russu, P. Cipău, M. Sasu, E. P. Botea și A. Folea; ia parte și D-l Gh. Vlădescu, șeful regiunii IV Cluj. La ședința participă și d-nii Gr. Mladenatz, directorul general al Oficiului național al Cooperăției și O. Enescu, inspector general la O. n. al Cooperăției.

Sfera de activitate a Uniunii cuprinde 18 județe din Ardeal, adică județele cari formează raionul de activitate al regiunilor IV și V ale Oficiului național al cooperăției române. În ultimul timp manifestându-se, izolat, întărirea de a constitui și în regiunea Brașov, o Uniune, D-l președinte arată că o asemenea constituire întâmpină dificultăți astfel că raionul Uniunii noastre se poate socoti ca definitiv fixat asupra celor 18 județe ale Ardealului.

Consiliul ia cunoștință că până la 12 Mai a. c. adera-eră la Uniune 338 unități. S'a hotărât ca să se stăruască direct de către Consilierii Uniunii, precum și prin circulări, ca unitățile să grăbească adeziunea.

Consiliul constată că acțiunea de control, organizare și propagandă, nu se desfășoară mulțumitor din cauza lipsei de organe de control suficiente, cu toate că Uniunea noastră a arătat și a susținut în nenumărate rânduri necesitatea măririi numărului acestor organe de către Oficiul național al cooperăției. Se ia notă că unitățile aderente trimit foarte greu cota de participare la cheltuelile Uniunii și în afară de demersurile dela centru sunt rugați să stăruiască în acest sens și d-nii consilieri.

Se ia cunoștință de apariția primului număr al revistei Uniunii „Tribuna cooperăției ardeleni” de răspândirea căreia sunt rugați să se îngrijească și d-nii consilieri.

Se hotărăște ținerea de cercuri cooperatiste în ziua de 22 Mai a. c. la Teiuș (ora 9) și la Blaj (ora 15). Se va cere d-lor directori de federale

să stabilească ținerea de cercuri cooperatiste în raioanele lor, înștiințând și Uniunea despre acestea.

Se aduce la cunoștință ținerea de cursuri cooperatiste (2 săptămâni) în vara acestui an. Uniunea va înștiința unitățile despre ținerea lor, cerându-le să trimită anticipat taxa de Lei 1500 pentru întreținere; d-nii consilierii vor stăruii direct în sfera lor de influență ca să participe la cursuri cât mai mulți cooperatori; se va interveni pentru reducerea de 75% pe C. F. R. pentru cursiști.

Se va cere Școalei de contabilitate și educație cooperatistă din Luduș (jud. Turda) să înainteze Uniunii tabloul de absolvenți și locurile unde sunt plasați pentru ca și Uniunea să aibă evidența lor îngrijind de plasarea lor la unități.

D-l Director general Mladenatz explică spiritul noii legi de organizare a cooperatiei, dă diverse lămuriri privitoare la aplicarea legii, atribuțiilor Uniunii și raporturile mișcării cu Statul. Stăruiește asupra rolului important al Uniunilor, dând îndrumări asupra felului cum trebuie să se lucreze.

D-l Președinte mulțumește d-lui Dir. gen. Mladenatz pentru prețioasele lămuriri și îndrumări ce a binevoit să dea Consiliului Uniunii.

Uniunea către studențimea ardeleană. Uniunea „Ardealul” a trimis tuturor Cercurilor studențești din Ardeal următoarea circulară:

Domnule Președinte,

Ideea cooperativă fiind sortită a da vieții economice, sociale și morale a satelor și orașelor noastre o îndrumare hotărâtă spre o propășire temeinică, socotim că este datoria noastră, ca for superior al mișcării cooperatiste din Ardeal, să vă atragem atențiunea asupra acestei probleme importante pentru rezolvarea căreia vă cerem și prețiosul Dvs. concurs.

Ardealul cunoaște abia în început de acțiune cooperativă; în satele noastre cooperativele îndeplinesc un rol însemnat însă nu îndeajuns de accentuat și pătruns de adevăratul spirit cooperatist. Este nevoie de propagandă multă, de dăruire sufletească pe care, în primul rând, o puteți face Dvs., organizații tinerești și de cărturari. Noi facem tot ce putem, dar mijloacele noastre nu ne ajung spre a porni o mare campanie de animare a maselor românești pentru propășirea căreia cooperatiunea infățișează soluțiile cele mai bune și cele mai practice.

Servirea ideii naționale în direcția propășirii economice și sociale a țărânimii românești socotim că este idealul oricărui bun patriot care râvnește pentru națiunea sa așezarea în loc de frunte printre celelalte națiuni.

D-voastră, ca cerc studențesc, credem că v'ați propus să desfășurați în cursul verii o activitate culturală la sate. Ne permitem a Vă atrage atențiunea, rugându-vă să puneți în programul D-voastră cuvântări populare despre cooperatiune. În marginile posibilității, v'am putea oferi conferențieri din partea „Uniunii” sau întovărășirea D-voastră de către un îndrumător tehnic pentru popor trimis de noi.

Vă rugăm a ne comunica părerile D-voastră asupra propunerii noastre căreia am dori să-i faceți o primire cât mai călduroasă, vestindu-ne programul D-voastră de punere în aplicare a propagandei pe care o preconizăm.

Cu cele mai alese și mai românești sentimente.

Cluj, la 17 Mai 1930.

Uniunea de Cooperative „Ardealul”
Președinte, Prof. Dr. V. Jînga.

Comitetul de organizare, propagandă și educație cooperatistă s'a întrunit la 15 și 26 Mai la sediul Uniunii. Fiind încă în perioada modificării statutelor comitetul a rezolvat un număr mare de cereri de punere de acord a statutelor cu noua Lege de organizare a cooperăției.

* * *

Duminecă, 22 Iunie a. c. ora 9 $\frac{1}{2}$ se va ține la Bistrița (Sediul Federației „A. Mureșanu”) un cerc cooperatist la care vor participa conducătorii cooperativelor din raza de activitate a Federației; vor lua parte și reprezentanți ai Uniunii de cooperative „Ardealul” și Oficiului național al Cooperăției.

În aceeași zi, în sala Prefecturii, la ora 3 p. m. se va ține o Adunare cooperatistă la care vor vorbi Dl Prof. Dr. V. Jinga, președ. Uniunii de coop. „Ardealul”, Dl N. Ianul, președ. Federației și Dl G. Rusu, directorul Federației.

* * *

Până la 13 Iunie a. c. s'au vizitat de Uniunea de coop. „Ardealul” statutele a 118 bănci populare și 22 alte cooperative, modificate conform prevederilor Legii de organizare a cooperăției din Martie 1929.

Vizitarea centrului cooperativ, Bologa. În după amiaza zilei de 12 Mai a. c. D-nii Gr. Mladenatz, directorul general al Oficiului Național al Cooperăției, Prof. Dr. Victor Jinga, președintele Uniunii „Ardealul”, Olimp Enescu, inspector general și Gh. Vlădescu, inspector și director al Uniunii, au vizitat centrul cooperativ din comuna Bologa, județul Cluj. Au fost vizitate Cooperativa de producție „Bologana” cu carierele de granit, Banca populară „Grădiștea”, magazinul de consum, biserica de granit clădită de cooperativele din sat, casa cooperăției în construcție, un atelier de țesătorie națională care funcționează pe lângă cooperativă. S'au desbătut nevoile mișcării locale și s'au dat îndrumări.

Cercuri cooperative la Teiuș și Blaj. În ziua de 22 Mai a. c. între orele 9—13 a avut loc un cerc cooperativ la Banca populară „Sft. Ioan” din comuna Teiuș, județul Alba, în prezența și a d-lor prof. V. Jinga, președintele Uniunii „Ardealul” și inspector Gh. Vlădescu, șeful regiunii IV Cluj. La acest cerc cooperativ au fost invitate din partea Uniunii de cooperative „Ardealul” unitățile cooperative din județul Alba, adică 30 bănci populare și 10 cooperative. Au luat parte 32 delegați reprezentând 14 bănci populare și 5 cooperative.

Tot în ziua de 22 Mai, între orele 15—18, s'a ținut un cerc cooperativ la Casina Română din orașul Blaj la care au fost invitate unitățile cooperative din județul Târnava mică, adică 31 bănci populare și 9 cooperative. La acest cerc cooperativ au asistat și Părintele canonic Ștefan Roșianu, membru în consiliul general al cooperăției și președintele Băncii populare „Axente Sever” din Blaj; D-nii Prof. Dr. V. Jinga, președintele Uniunii „Ardealul” și Inspector Gh. Vlădescu, șeful regiunii IV, Cluj. Unitățile cooperative au fost reprezentate prin 12 delegați din partea a 5 bănci populare și 3 cooperative.

Ordinea de zi a debaterilor Cercurilor cooperative a fost comunicată din vreme de Uniunea de cooperative „Ardealul” și a fost următoarea:

1. Explicarea legii de organizare a cooperăției și modificările survenite în cursul anului 1930;

2. Intrebuința profitului la băncile populare ;
3. Chestiunea vânzătorilor la cooperative ;
4. Impunerile la cooperative ;
5. Contabilitatea la unitățile cooperative ;
6. Despre Uniune, modul ei de funcționare și de întreținere.

Ordinea de zi s'a deșbătut amănunțit cu participarea activă a celor de față,

* * *

— Oficiul Național al Cooperației a aprobat pentru Uniunea de cooperative „Ardealul“ din Cluj, o subvenție de Lei 150.0.0 pentru propagandă cooperativă.

— In ziua de 28 Mai a. c. D-l Dr. V. Jinga, președintele Uniunea „Ardealul“ a vizitat banca populară „Plugarul“ și cooperativa de consum „Someșana“ din Dej. In aceeași zi a vizitat și Federala „Andrei Murășanu“ din Bistrița.

* * *

— Este in interesul tuturor unităților cooperative să se înscrie ca membre ale Uniunii „Ardealul“. Conducătorii vrednici nu trebuie să întârzie nici cu o zi intrarea unității lor in Uniune.

* * *

— Uniunea a trimis tuturor unităților din Ardeal actul său constitutiv și statutele spre a se putea orienta mișcarea asupra funcționării și conducerii Uniunii.

Totodată li-s'a trimis și Nr. 1 al revistei Uniunii „Tribuna Cooperației Ardelene“. Unitățile să primească aceasta revista cu toată dragostea, să o răsfoiască cu atențiune și să o aboneze neîntârziat.

Cetiți:

Important:

Industria și comerțul lemnului

din basinal Mureșului superior

de

Prof. Dr. AUREL GOCIMAN,
Conferențiar la Academia Comercială, Cluj.

Un volum de 356 pagini 16×24, Prețul Lei 300; comenzile se fac pe adresa de mai sus.

C R O N I C A

Știri din Țară

Congresul cooperației basarabene. La 12 și 13 Aprilie a. c. s'a ținut, după o întrerupere de treispezece ani, în localul Școlii de contabilitate și educație cooperatistă din Chișinău, Congresul cooperației basarabene, Au luat parte la Congres 241 cooperatori; în afară de membrii Congresului au participat și d-nii I. Răducanu, ministrul muncii și asigurărilor sociale, Gr. Mladenatz, directorul general al O. N. C. R., C. Partheniu, președintele consiliului B. C. C., D. Dumitrescu, directorul general al B. C. C., Brătulescu, consilier la O. N. C. R., Moldovanu, directorul ministerial al Basarabiei.

Lucrările congresului au durat două zile și s'au desfășurat într'o atmosferă de muncă încordată și de mare seriozitate iar în chestiunea raporturilor cu Banca Centrală Cooperativă, desbaterile congresului au atins culmea de încordare și de infocare.

Redăm aci o parte din moțiunea care a fost votată după ascultarea referatelor d-lui Simășchevici despre „Relațiile între B. C. C. și cooperația” și d-lui V. Ghenzul despre „Situația financiară a cooperației de credit din Basarabia și măsurile de îndreptare” și desbaterilor ce au urmat:

1. Se hotărăște concentrarea activității băncilor populare cari prin fuziuni trebuie să formeze instituțiuni cu fonduri mai însemnate, conducere bine organizată.

2. Să se raționalizeze operațiunile de credit prin împărțirea lor mai echitabilă, prin întrebuițarea avansurilor numai cu scopuri productive, prin deschiderea de credite în legătură cu situația morală și materială a debitorilor.

3. Având în vedere mijloacele financiare de astăzi, să se limiteze la lei 20.000 maximum de fiecare membru al băncii populare, suma împrumutului pe credit personal.

4. A se introduce neapărat în practica cooperației de credit, ca creditele obicnuite de întreținere (de munci agricole) să se plătească în toamna anului în care au fost obținute. Aceste credite urmează a fi acordate pe termene până la 9 luni conform cu prevederile statutelor Băncii naționale.

5. Creditarea urmează să se facă numai prin federale cari vor sconta efectele producătorilor direct la B. N. R. în limitele creditelor deschise de Banca Centrală cooperativă fiecărei federale.

Este de dorit ca pe viitor B. N. R. să admită la scont polițele unităților cooperative de primul grad.

6. Congresul constată că dobânzile actuale cari se percep dela împrumutați de 15—18%, sunt în deplin dezacord cu rentabilitatea agriculturii, însă având în vedere cheltuelile de organizare și întreținere a unităților cooperative și a organelor de control, este imposibilă reducerea dobânzilor.

S'au mai desbătut și aprobat și alte moțiuni privitoare la alte înfățișeri ale mișcării cooperative.

***

Cooperatori de seamă încetați din viață: Iorgu Novac și Const. Gădel. Iorgu Novac a fost un mare animator și realizator în județul său Vâlcea; a fost președinte al Federelei „Cozia” timp de 16 ani, mem-

bru în consiliul Centralei Băncilor populare și în mai multe rânduri deputat de Vâlcea. — Inspectorul general Constantin Gădei a fost un scriitor cooperatist de seamă și un mare însuflețitor. Tânărul învățător dela Oancea-Covurlui a trecut prin toate gradele de îndrumător în cooperatie lăsând pretutindeni urme adânci și de mare folos. Dumnezeu să-i răsplătească pentru tot binele ce au făcut semenilor lor.

***

Filme cooperatiste. Oficiul Național al Cooperăției pregătește trei filme cooperatiste în interes de documentare și propagandă. Filmele redau părțile cele mai caracteristice din activitatea cooperăției noastre și alcătuiesc un bun mijloc de propagandă.

***

Unitățile cooperative întemeiate în Ardeal. Buletinul cooperăției Române, în numerele sale dela 1 Ian. la 15 Mai a. c. publică constituirea în Ardeal a următoarelor societăți cooperative.

Cooperativa „Digitalis“ com. Crăștie, jud. Hunedoara.

„ „ „Vinuri Ardelene“ com. Sebeș, jud. Alba.

Banca populară	„Harmonie“	„	Matrici	„	Mureș.
„	„	„	Girișana“	„	Giriș „ Bihor.
„	„	„	„Găneșteana“	„	Gănești „ Târnava-Mică.
„	„	„	„Unirea“	„	Cincul Mare, jud. Făgăraș.
„	„	„	„Bogdan Nicol.“	„	Cristor, jud. Bihor.
„	„	„	„Deșteptarea“	„	Obreasca de jos, jud. Turda.
„	„	„	„Albina“	„	Tritenii de jos „ „ Turda
„	„	„	„Dreptatea“	„	Agârbiciu jud. Târnava-Mare.
„	„	„	„Voivodeana“	„	Voivodeni „ Făgăraș.
„	„	„	„Ardeleana“	„	Someș-Sebeș jud. Arad.
„	„	„	„Făgețeană“	„	Ghimeș jud. Ciuc.

Cooperativa „Tovărășia Besimbăceană“, com. Olteț, jud. Făgăraș.

Banca populară „Brăneana“ com. Bran, jud. Brașov.

„ „ „Milășana“ „ Milaș „ Mureș.

„ „ „Regele Mihai I“ „ Romuți „ Năsăud.

„ „ „Pășinareana“ „ Pășinari „ Făgăraș.

„ „ „Economia“ „ Vlădeni „ Brașov.

„ „ „Nord-Vest“ „ Satu-Mare jud. Satumare.

Coop. agricolă „Traiana“ „ Hetur jud. Târnava-Mare.

„ forestieră „Corbul“ „ Corbu „ Mureș.

„ de transporturi „Bran“ com. Bran jud. Brașov.

Banca populară „Frăguța“ „ Rohia „ Someș.

„ „ „Bârsana“ „ Bârsa „ Arad.

„ „ „Plugarul“ „ Sâmbăta de jos, jud. Făgăraș.

Coop. agricolă „Frăția“ „ Sâmbăta de jos, jud. Făgăraș.

Banca populară „Simândana“ „ Simândul de jos „ Arad.

„ „ „Unirea“ „ Târlungeni „ Brașov.

„ „ „Frăția“ „ Cața jud. Târnava-Mare.

„ „ „Dealul Cocoșelului“ com. Voșlăbeni jud. Ciuc.

„ „ „Lisa“ com. Lisa jud. Făgăraș.

„ „ „Negru Vodă“ „ Breaza „

„ „ „Bună Starea“ „ Cerghid „ Mureș.

„ „ „Crăița“ „ Crihalma „ Târnava-Mare.

In cursul anului 1929, dela punerea in aplicare a legii pentru organizarea cooperatiei — s'au infiintat 183 cooperative cu diferite scopuri, cu 14.672 membrii, capital subscris 64,850.070 lei și capital vărsat 24,828.088 lei.

***

Impărțirea efectelor admise la scont de Banca Națională.

Efectele admise la scont de Banca Națională a României în cursul anului 1929 se împart :

După profesiunea principalilor obligați.

Meseriași	Lei	561.759.049	adică	1·24%
Industriași	"	9 992.697 307	"	21·99%
Agricultori	"	12 246.739 690 ¹⁾	"	33 80%
	"	3 107.975.954 ²⁾	"	
Comercianți	"	12.735 262 913	"	28 03%
Diverși	"	6 788 632 980	"	14 94%
Total	Lei	45 433 067 893	"	100—

După domiciliul principalilor obligați.

Vechiul Regat	Lei	30.179.132.028	adecă	66·42%
Ardealul	"	12.011.340.069	"	26 44%
Basarabia	"	2.293 622.284	"	5·05%
Bucovina	"	948 973 512	"	2·09%
Total	Lei	45.433 067.893	"	100—

(Raportul Consiliului de Administrație B. N. R., Februarie 1930).

***

Comerțul exterior al României.

Anul	1919	Import Lei	3.762 300 000.	Export Lei	104.385.000.
"	1920	"	6.980 290 000	"	3 447 848 000.
"	192	"	12 145.404.000	"	8 263.009.000
"	1922	"	12.325 366 000	"	14 039 296.000.
"	1923	"	19 516.026.000	"	24 594 129.000.
"	1924	"	26.264.582 000	"	28.361 044 000
"	1925	"	29.912.645 000	"	29.126 824 000.
"	1926	"	37.135 032 000	"	38 223 520.000
"	1927	"	33 872 127 000	"	38 183.402.000.
"	1928	"	32 145.101.000	"	26 919.256 000.
"	1929	"	29.906 504.000	"	28 914 933 000.

(Bulletin d' information et de documentation, B. N. R. Martie 1930).

Din Streinătate.

Anglia. Cooperative mari. In Anglia sunt astăzi cinci cooperative cari au peste 100 mii membrii și anume: cooperativa din Londra cu 295.680 membrii, cooperativa din Wolwich cu 217.670 membrii, cooperativa din Birmingham cu 135.000 membrii, cooperativa din Liverpool cu 118.600 membrii și cooperativa din Leeds cu 105.650 membrii, 9 cooperative au dela 50.000 la 100.000 membrii și anume cooperativele din Edinburg, Barmleg, Plymouth, South, Newcastle, Manchester, Salford, Derby și Leicester.

1) Efecte cu scadență mai mică de 100 zile.

2) " " " peste 100 zile.

Suedia. Societățile de consum suedeze aveau la sfârșitul anului 1929, 421.633 membrii. Dacă socotim numărul de persoane al unei familii la patru, efectivul cooperativ ar reprezenta un număr de circa 1.650.030 persoane, adică 27—28% din populația totală a Suediei.

***

Rusia. *Colectivizarea gospodăriilor agricole.* Guvernul sovietic până la 1 Martie a. c. a colectivizat 55% din gospodăriile agricole. Au fost înființate în total 11.000 gospodării colective cari cuprind în total 14.234.000 gospodării țărănești.

***

✚ **Congresul Internațional Cooperatist** se ține anul acesta la Viena între 20—28. August. Congresul este precedat de al zecelea curs internațional cooperatist de vară care are loc între 16—23 August tot la Viena.

***

Ungaria. *Propaganda cooperativă internațională.* Magazinul cooperativ en gros al Ungariei din Budapesta „Hangya“ a început să țină conferințe cu subiect cooperativ prin radio pentru streinătate. Directorul general al Magazinului, Di Elemer Balogh a vorbit în limba franceză despre „Mișcarea cooperativă în Ungaria“. Conferința a fost transmisă de către postul de emisiune din Budapesta.

***

Taxe de scont ale Băncilor de emisiune.

Tările	%	Dela	Tările	%	Dela
Germania	4½	20—V—1930	Italia	5	19—V—1930
Anglia	3	1—V—1930	Japonia	5.48	10—X—1927
Austria	6	22—III—1930	Letonia	6	1—IV—1928
Belgia	3	1—V—1930	Lituania	6	1—IX—1927
Bulgaria	10	2—VII—1929	Norvegia	4½	20—III—1930
Danemarca	4	3—V—1930	Polonia	7	14—III—1930
Spania	5½	19—XI—1928	Portugalia	8	26—VII—1916
Estonia	8	3—X—1928	România	9	26—XI—1923
Statele-Unite	3	1—V—1930	Suedia	3½	3—IV—1930
Finlanda	6½	28—IV—1930	Elveția	3	3—IV—1930
Franța	2½	1—V—1930	Cehoslovacia	5	7—III—1927
Grecia	9	30—XI—1928	U. R. S. S.	8	1—IV—1923
Olanda	3	25—III—1930	Jugoslavia	6	23—VII—1922
Ungaria	6	23—III—1930			

(B. N. R. Buletin d'inf. et de documentation, Martie 1930).

***

Șomajul (lipsa de lucru) mondial. Revista „Weltwirtschaft“ a publicat o statistică internațională a șomajului, din care rezultă că Statele-Unite prezintă cel mai mare număr de șomeuri, aproape 5 milioane.

În Anglia numărul șomeurilor s'a urcat la sfârșitul lui Februarie 1930 la 1.582.000 față de 1.534.000 la sfârșitul lui Ianuarie.

În Japonia numărul șomeurilor, e evaluat, în Februarie 1930, la aproape 800.000. În Austria erau în Martie 1930, 269.000 șomeuri, iar în Polonia 250.000 față de 186.000 la finele lui Decembrie 1929 și 161.000 la finele lui Ianuarie 1930.

În Italia, numărul șomeurilor s'a urcat în Ianuarie 1930 la 466.000 față de 461.000 în luna corespunzătoare a anului precedent.